

Millî korunma kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair kanun lâyihası ve Muvakkat encümen mazbatası (1/751)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı: 6/346

22 . I . 1942

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

3954 sayılı kanunla muaddel 3780 sayılı Millî korunma kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve yeniden bazı hükümler ilâvesi suretiyle hazırlanan kanun lâyihası esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuştur.

Başvekil
Dr. R. Saydam

3780 sayılı Millî korunma kanununda değişiklikler yapılmasına ve bu kanuna bazı hükümler ilâvesine mütedair kanun lâyihası mucip sebepleri

İki buçuk seneye yakın bir zamandan beri lütün şiddetiyle devam eden ve dünyayı saran harbin, silâhlı ihtilâflar haricinde kalan sayısı pek mahdut memleketler üzerinde ve bilhassa iktisadi sahadaki tesirlerini izaha lüzum yoktur.

Harbin daha ilk günlerindenberi, istisnasız, her memlekette yurdun millî müdafaa ve iktisat bakımlarından kuvvetlendirilmesi maksadiyle fevkalâde tedbirlere ihtiyaç duyulmuş ve Hükûmetlere günün icabettirdiği geniş vazife ve salâhiyetler verilmiştir.

Büyük Millet Meclisince kabul buyurulan 18 . I . 1940 tarih ve 3780 sayılı Millî korunma kanununda değişiklikler yapılmıştır.

On aylık bir tatil devresinden sonra bu kanunun bazı maddeleri, elde edilen neticelere uyğun olarak, 25 . XII . 1940 da 3954 sayılı kanunla tadil edilmiştir. Fakat cihanın bugünkü durumu düne nazaran daha karışık, daha kararlık olduğu gibi her gün biraz daha daralmakta ve zorlaşmaktadır. Bu duruma muvazi olarak yurdumuzun da iktisadi şartları değişmiş; ithalât, ihracatı, istihsali ve istihlâki günün icaplarına uydurmak lâzımgelmiş ve bu icaplar da 3780 sayılı Millî korunma kanununun yeni ihtiyaçları ve zaruretleri karşılayacak bir şekilde yeniden tadiline lüzum göstermiştir.

Bu tadilâttan Hükûmetçe âsilen lüzumlu görülen bazı salâhiyetleri muhtevi bulunan ve Millî korunma kanununun 14, 55 ve 65 nei maddelerindeki hükümlerde değişiklik ihtiva eden kısmı Yüksek Meclise kabul buyurulan 4156 sayılı kanunla tahakkuk etmiş ve mütebakisi de bu defa sunulan yeni kanun lâyihasının mevzuunu teşkil eylemiştir.

Bu lâyihadaki tadilât, maddelerin tetkikından da anlaşılacağı üzere şu suretle hülâsa olunabilir :

- Günün icaplarına göre Hükûmete yeniden bazı vazife ve salâhiyetlerin verilmesi;
- Bugünkü fevkalâde hallerin şahsi menfaatlerine alet etmek isteyenler hakkında ittihazı icabeden tedbirlerin ve verilecek cezaların teşdidini;
- Millî korunma işleriyle ilgili müesseseler için malî hükümlerde bazı kolaylıklar tesisi ve

sigorta hakkındaki hükümler gibi bazı müteferrik hususat.

Bu esaslar dairesinde 3780 sayılı Millî korunma kanununun tadili icabeden maddesiyle bu kanuna eklenmesi düşünülen maddelerin tadili ve vaz'ı sebepleri aşağıda izah olunmuştur:

6 ncı madde

Muaddel 6 ncı maddenin 1 - 8 ve 10 ve 11 ncı fıkraları aynen muhafaza edilmiş Millî korunma kanununun tabikında kusuru görülen belediye reislerinin de Devlet memur ve müstahdemleri gibi, Başvekil tarafından doğrudan doğruya tecziye edilebilmesini temin maksadıyla 9 ncü fıkrada değişiklik yapılmıştır.

Maddeye ilâve olunan 12 ncı fıkra, Millî korunma kanununa tevfikân kurulan daire, teşkilât ve müesseselere maaşlı Devlet memuriyetlerinden naklen tâyin olunanların, 3656 sayılı kanunun 14 ncü maddesi hükümleri dolayısıyla zarar görmemelerini temin maksadıyla, terfi hak ve müddetlerinin ne suretle tâyin olunacağını tasrih eylemektedir.

13 ncü fıkra, istisna, ihtisas ve ihtiyaç mevkilerinde maaş veya ücretle müstahdem iken Millî korunma kanununa göre kurulan daire, teşkilât ve müesseselere naklen tâyin edilen ve edilecek olanların maaş ve ücretleriyle terfi haklarına ait hükümleri ihtiva etmektedir.

14 ncü fıkra ise yukarıdaki fıkralarda yazılı hükümlerin Millî korunma kanununa göre tavzif edilen daire, teşkilât ve müesseselere alınmış ve alınacak olan memurlara teşmil eylemektedir.

18 ncı madde

Millî korunma kanununun muaddel 18 ncı maddesine göre Hükümet un fabrikalarına ve değirmenlere mutlak surette, diğer sanayi ve maadin müesseselerine de bazı kayıtlar altında el koyarak işletmek salâhiyetini haiz bulunmaktadır. Halbuki halk ve Millî Müdafaa ihtiyaçları bakımından bazı hususi fabrikalarda el koyarak işletmek zarureti bulunduğundan yeni tâdilât ile Hükümete her türlü sanayi ve maadin müesseselerine de, icabında un fabrikaları ve değirmenler gibi el koyarak işletmek salâhiyeti verilmektedir.

19 ncü madde

Bu maddeye ellerindeki mallardan mümkün olduğu kadar az satmak ve halkın tevacümünü tenin ederek ihtikâr yapmak kasdiyle mağazalarını ve dükkânlarını resmî tatil günleri haricinde kapayan veya günde ancak bir iki saat açık tutanların bu hareketlerine mâni olacak tedbirler ittihazı için Hükümete salâhiyet veren bir hüküm ilâve olunmuştur.

21 ncı madde

Mer'î hükümlere göre Hükümet lüzum gördüğü maddelerin istihlâkını men veya tahdide salâhiyettardır. Bir maddenin imali ve satışı menedilmeden istihlâkinin men'ine inkân olamayacağı cihetle bu hususta alınan tedbirlerin muvaffak olabilmesi ve kararlara muhalefet edenlerin tecziye edilebilmesi için Hükümete lüzum gördüğü maddelerin satışını ve imalini de meneylemek salâhiyetinin verilmesine lüzum görülmüştür.

35 ncı madde

Bu madde ile lüzumu hâlinde tesbit olunacak maddelerden muayyen miktarlar fevkalâde stok yapılmasını men için Hükümete salâhiyet verilmiş bulunmaktadır. Bu salâhiyete istinaden vazolunacak memuriyetlerin, bu maddeleri ticaret ve sanatları itibariyle kullananlar veya doğrudan doğruya istihlâk edenler bakımından, tefrikına lüzum görülmüş ve bu suretle mevcut hükmün tafsili cihetine gidilmiştir.

30 ncü madde

Millî Korunma Kanunu 30 ncü maddesiyle bina kiralarının yükselmesini önlemek gayesiyle kurulan hükmün 3954 sayılı kanunla tadilinde mal sahiplerinin gayrimenkulü mesken olarak kullanmak mecburiyeti hali müstesna olmak üzere, mukavele şartlarına riayet bulunduğu müddetçe kiracılar eleyhine tahliye davasının mesmu olmaması esası kabul olunmuş ve mukavelelerin temdidini için müddetin hitamından en az 15 gün evvel akdin yenilenmesi mecburiyeti ilâve edilmiştir.

rek binanın kiracılar tarafından vakitsiz tahliyesi neticesinde boş kalması dolayısıyla mal sahiplerinin zarar görmelerine mâni olunmak istenilmişti. Temdit ve tecnit hakkındaki bu hükmün tatbikatta kiracıların aleyhine kullanıldığı ve akdin yenilenmediği veya bu hususta resmi ve tahriri bir ihbar yapıldığı ispat olunamadığı takdirde bu maddeye dayanılarak tahliye kararları verildiği görülmüş olduğundan mevcut esaslar aynen ipka edilerek mukavelelerin tecdidi hakkındaki hükmün, ihbarın tahliye arzu edildiği zamana hasrı ve ihbar yapılmadığı takdirde akdin yenilenmiş olacağı esası vazolunarak, değiştirilmesine ihtiyaç duyulmuştur.

31 nci madde

Bu maddenin 7 nci fıkrasındaki hükmün 4 ncü ek maddeye naklolunmuştur. Teklif olunan yeni 7 nci fıkra mal satılan mahallerde eşyanın üzerine veya ayrıca bir liste halinde fiatların yazılmasını mecburî kılan bir hükmü ihtiva etmektedir. Bu suretle fiat mürakabesinin gerek halk ve gerek alâkalı memurlar tarafından daha kolaylıkla yapılması temin olunabilecektir.

32 nci madde

Bu madde ile mevcut bir malın satışa arzedilmemesinin suç teşkil edeceği tasrih olunmaktadır. Ancak bu suçun unsurları meyanına fazla fiatla satmak kasdı da vardır. Bu kasdın mevcudiyetini ispat ekseriyetle mümkün olamadığından adli takibat beraetle neticelenmektedir. Bu mahzurun izalesi için, fazla fiatla satmak kasdıyla kelimeleri metinden çıkarılmış, aynı zamanda maddenin ikinci fıkrası başındaki keza kelimesi de kaldırılmak suretiyle bir malın muhik sebep olmaksızın fazla fiatla satışını meneden birinci fıkra ile ikinci fıkra arasında düşünülebilecek rabıta ortadan kaldırılmış ve ikinci fıkradaki hareketlerin cürüm teşkil eylemesi için muhik sebep olmaksızın kaydının aranması ihtimali de izale edilmiştir.

34 ncü madde

İstihsalin ve istihlâkin tanzimi bakımından bazen perakendecilerin de birlik kurmağa mecbur edilebilmelerine lüzum görülmekte olduğundan bu maddeye «perakendeci» kelimesi ilâve olunmuştur.

36 ncı madde

Muaddel 36 ncı maddedeki tadil, icabında Hükûmetçe satın alınabilecek olan kara ve deniz nakil vasıtalarının bedellerinin ne suretle tâyin edileceğine mütedairdir. Bu hüküm, bugünkü fevkalâde vaziyetin doğurduğu gemi nedreti dolayısıyla icabında Hükûmetçe satın alınacak deniz nakil vasıtaları bedellerinin haddinden fazla yükselmesine mâni olmak için konmuştur. Bununla beraber gemilerin satın alındıktan sonra sahipleri tarafından tamir veya tadil edilmiş olmaları ve bu suretle de maliyetlerinin artmış bulunması ihtimali gözönünde bulundurularak 1. IX. 1939 dan evvelki satış bedeline, icabı hale göre, İcra Vekilleri Heyetince tâyin edilecek bir tazminatın ilâve olunabileceği de belirtilmiştir.

38 nci madde

Bu maddeye ilâve olunan hüküm Hükûmetin lüzum gördüğü mıntakalarda her hangi bir mahsulün ekimini menedebilmesidir ki, bu da bugünkü vaziyette istihsalin tanzimi ve millî servet ve emeğin halk ve Millî müdafaa işlerini karşılama işlerinde en verimli ve faydalı sahalara teksifi bakımından zarurî görülmüştür.

42 nci madde

Bu maddedeki yenilik Hükûmete her türlü ziraat âletlerini, makinelerini, vasıtalarını ve malzemelerini, zirai ilâçları ve tohumları lüzumuna göre maliyet fiatına ve icabında maliyet fiatından da dun bir fiatla satabilmek salâhiyetinin verilmesidir.

Maddenin ikinci fıkrasıyla de Hükûmete, icabında ve mahallî ihtiyaç ve icaplara göre, hayvanlarıyla gıda maddeleri veren hayvanların alım ve satımını ve kesimini tanzim salâhiyeti verilmektedir. Diğer taraftan, bu kanunun 14 ncü maddesiyle her türlü maddeler ve malzeme için Hükûmete verilen el koyma salâhiyeti hayvanlara da teşmil olunmaktadır.

43 nci madde

Millî korunma kanununun tatbikatı için Hükûmet emrine 3780 ve 3954 sayılı kanunlarla verilen 50 milyon liralık sermaye 100 milyon liraya iblağ olunmaktadır.

Günün zaruretleri karşısında Hükûmet, bazen müstahsili vikaye için, bazen de yersiz fiat yükselmelerine mâni olmak maksadiyle mubayaatta bulunmaktadır. Hükûmet bu mubayaatını bazen doğrudan doğruya bazen de sermayesini vermek suretiyle kurduğu müesseseler vasıtasıyla yapmakta ve bu muamelât ise mühim miktarda mütedavil sermayelerin kapatılmasını intağ eylemektedir. O şekilde ki, şimdiye kadar Hükûmet emrine verilen 50 milyon liralık hadde varılmak üzeredir. Bu sebeple, bugünün icaplarını karşılamak için lüzumlu görülen paranın temini maksadıyla Millî korunma sermayesinin 50 milyondan 100 milyon liraya iblağına zaruret hâsıl olmuştur.

44 nci madde

Bu maddenin eski şekline göre müesseseler ve merkez teşkilâtının haricindeki teşkilâtın ve Koordinasyon bürosunun kadro ücretleri ve bilûmunun idare masrafları için sarfedilecek miktarın senede bir milyon lirayı geçmemesi lâzımdır. Şimdiye kadar âzami tasarrufa riayet edilerek bu had dahilinde kalmıştır. Ancak son zamanlarda ekmeğin kart usulüyle tevzii işi her tarafta geniş teşkilât vücuda getirilmesini istilzam eylemekte bulunduğundan bir milyon liralık haddin kaldırılması icap eylemektedir.

47 nci madde

3780 sayılı kanunun muaddel 47 nci maddesine göre Millî korunma sermayesine müteallik hesapların ve evrakı müsbitenin T. C. Ziraat bankasında temerküz ettirilmesi lâzımgelmekte, bu ise büyük zorlukları mucip olmaktadır. Bu sebeple muntazam muhasebesi olan müesseselerin ve teşkilâtın, İcra Vekilleri Heyeti kararıyle, evrakı müsbitenin asılları yerine tasdikli suretlerinin muhasebe bürolarına gönderilmesi esasına vazedilmekte ve bu suretle mezkûr müesseseler büyük külfetlerden kurtarılmaktadır. Esasen 51 nci madde Millî korunma kanunu mucibince yapılacak işlere müteallik hesapların 3460 sayılı kanunla teşekkül eden muntazam muhasebe heyetine tetkik ve murakabe olunacağını âmir bulunduğu muntazam muhasebesi bulunan teşekkül ve müesseselerin evrakı müsbite yerine yalnız bunların suretlerini veya nizam ve bitângolarını T. C. Ziraat bankasına göndermelerinde hiçbir mahzur görülmemiştir.

50 nci madde

Bu maddenin birinci fıkrası eski metinde de aynen mevcuttur. İkinci fıkra ile, Arttırma, eksiltme ve ihale kanunu bugünkü vaziyet ve zaruretlere cevap veremeyen hükümleri kısmen genişletilmekte ve Millî korunma kanununun tatbik mevkiinde kaldığı müddete inhisar eylemek şartıyla, resmî dairelerin yekdiğeriyle olan alış verişleri gibi Devlet müesseselerin (Belediye ve sermayesinin yarısından fazlası Devletin veya Devlet teşekkül ve müesseselerinin iştirak ettiği ticari teşekküller dahil) yekdiğeriyle olan alım ve satım muamelelerine de Arttırma ve eksiltme ve ihale kanununun, İcra Vekilleri Heyetinin kararıyle, kısmen veya tamamen tatbik edilmeyebileceği hükmü konmaktadır. Yeni üçüncü fıkra ise, eskiden olduğu gibi yalnız Hükûmet tarafından istenilen malûmatı muhtevi beyanname, yazı ve vesikaların değil, fakat Millî korunma kanununun tatbika memur makamlara verilecek ihbar ve şikâyetlerin ve 47 nci maddeye göre T. C. Ziraat Bankasına gönderilecek evrakı müsbite suretlerinin de damga resminden muaf bulunacağını tasrih etmektedir.

Dördüncü fıkra ile de maliyet fiatının yükselmesine ve binnetice gerek Millî Müdafaanın ve gerek halkın Millî korunma kanununa göre kurulmuş teşkilât ve müesseselerde daha pahalı mubayaatta bulunmasına mâni olmak için bu teşkilât ve müesseselere karşı taahhüdatta bulunan mütaahhitlerle bu mütaahhitlere karşı derece derece taahhüdatta bulunmuş ve bulunacak olanlar hakkında Kazanç vergisi kanununun bazı maddelerinin tatbik olunmayacağı belirtilmektedir.

Cezaî maddeler

53, 54, 56, 57, 58, 59

Millî korunma kanununa göre suç teşkil eden hareketler için tesbit edilmiş olan cezaların tat-

hikatta kâfi şiddette olmadıkları anlaşılmiştir. Busebeple umumiyetle cezaların teşdidi cihetine gidilmiş ve bu meyanda müessir bir misal ve müsbet bir netice vermeyen sürgün cezaları ağır hapse tahvil olunmuştur.

Aynı mahiyet ve derecedeki suçların cezalarında muvazene temini maksadiyle ve evvelki maddelerde teklif olunan tadilâta uymak için de bazı usulî değişiklikler yapılmıştır.

58 nci maddenin birinci fıkrasında yazılı 250 liralık âzami para cezası haddi ile ikinci fıkrada yazılı (Bir senelik kira tutarı) esasına müstenit asgarî para cezası haddinin tatbikatta tenakuslara sebep olduğu görülerek para cezasının bir senelik kira tutarından ibaret olacağı tasrih edilmiştir.

Buldukları şehir veya kasabalar için hayati ehemmiyeti haiz olan fırın ve eczane gibi dükkânların ceza olarak kapatılmalarının tevhit ettiği mahzurlar güzönünde tutularak bu gibi hallerde ticarettan men ile dükkân, mağaza ve ticarethanenin kapatılması cezası yerine alınacak para cezalarının arttırılması cihetine gidilmiştir.

63 ncü madde

Mevcut metinde Millî korunma kanununa göre verilen hükümlerin, katileştikleri takdirde, masraf mahkûma ait olmak üzere tamamen veya hülâsa olarak neşri hususi mahkemelerin takdirine bırakılmakta ve ancak bir kısım hükümlerin neşri mecburi kılınmaktadır. Tatbikatta bu kâfi görülmeyişinden başkalarına müessir bir ibret olmak maksadiyle bütün hüküm hülâsalarının neşri mecburiyeti konulmuş ve bundan başka da, fer'î ceza olarak, dükkânın kapatılmasına hükmolunduğu takdirde bu hükmün büyük hariflerle yazılarak dükkânın göze çarpacak bir yerine asılması mecburiyeti ilâve edilmiştir.

67, 68 nci maddeler

Millî korunma kanununa göre suç teşkil eden hareketlerin cezaî takibatını süratle neticelendirmek maksadiyle icabında yalnız bu işlerle uğraşmak üzere mahkemeler kurulması için Adliye vekaletine salâhiyet verilmekte ve aynı gayeyle bu gibi suçların Meşhûr suçların muhakeme usulü kanunıyla adi suçlar için tesbit edilmiş olan şeraiti haiz olsun olmasın, mezkûr kanun hükümleri dairesinde muhakemelerinin görülmesi istihdaf olunmaktadır.

Ek madde 1

Hükûmetin lüzum gördüğü maddelerden stok yapılması için ticaret müesseselerine vazife vermeğe salâhiyetli olduğu 22 nci madde ile tesbit edilmiş bulunmaktadır. Ancak yapılan stokların verilecek talimat haricinde sarfını menedecek bir hüküm bulunmadığından bu noksan bu defa ikmâl edilmiştir.

Ek madde 2

Kendilerine ücretli iş mükellefiyeti tahmil edilen şahısları 36 nci madde mucibince çalıştırılmasına karar verilen nakil vasıtalarını ve bunları işleten veya süren kimseleri yalnız ceza tehdidiyle işe sevk etmek ve işte alkoymak bazı hallerde mümkün olmamakta ve bu sebeple bu gibi tedbirlerden istenilen neticeler elde edilememektedir. Bu mahzuru önlemek maksaiyle, kendilerine bu kanuna göre ücretli iş mükellefiyeti tahmil edilen şahıslarla Hükûmetçe çalıştırılmaları kararlaştırılan nakil vasıtalarını ve bunların sahip ve müstahdemlerini icabında vali veya kaymakamların yazılı emirleri üzerine Zabita kuvvetiyle işe veya iş yerlerine sevk edilebilmelerini temin etmek üzere bir hüküm konulmasına lüzum görülmüştür.

Ek madde 3

Bu maddenin birinci fıkrasıyla ihtikâr hareketlerine yardım edebilecek kredilerin kontrol altına alınması istihdaf olunmaktadır.

İkinci fıkra ile, memlekette teşekkül etmiş ve edecek olan ticari hükmi şahısların, gerek teşekkül ve gerek faaliyet bakımından, mürakabesini temin gayesi güdülmektedir.

Ek madde 4

3954 sayılı kanununun 31 nci maddesinin 7 nci fıkrasında mevcut hüküm tevsiyan bu maddeye derecelenmiş ve memurların vazifelerinin ifası sırasında muhtali olabilecek suçların takibi için icabeden tedbirleri alabilmelerine imkân verilmiştir.

Ek madde 5

Millî korunma kanununun mer'î hükümleri mal satın almak isterken karşılaştığı ihtikâr ve istismar fiillerini ihbar eden şahsa bulduğu malı satın almak imkânını vermemektedir. Yalnız 59 ncu maddenin 1 nci fıkrasının son cümlesiyle suç mevzuu olan satış için müşteri bir paraediye etmiş ise bunun kendisine iadesi temin olunmaktadır. Bir çok hallerde aheri suçu gördüğü halde aradığı malı satın alabilmek için ihbar ve şikâyetten ferağat etmekte ve bu suretle halkın gösterebileceği yardımdan alâkadar merciler mahrum kalmaktadır. Bu yardımı temin için, müşteriye satın almak istediği malın verilmesini ve talep olunan fiatın alınarak takibat neticesine kadar emaneten hıfzolunabilmesi usulünü vaz'eden yeni hükümler ilâve olunmaktadır.

Ek madde 6

Millî korunma kanununun derpiş ettiği haller sigorta sahasında da tefsirini göstermektedir. Mer'î mukavelâta nazaran silâh altına dâvet olunanların keyfiyeti sigorta şirketlerine ihbar etmeleri ve muayyen sürprimler ödemeleri lâzımdır. Hilâfına hareket mukavelenin feshine sebep teşkil eder. İktisadi şerait bazı ahvale sigortalıların primleri ödemelerinde müşkülâta sebep olmaktadır. Bu itibarla sigortalıların bu sebeplerle zarar görmelerinin önüne geçmek icabeder.

Muharebe vukuunda sigorta mukavelâtı inkıtaa uğramakta ve bu devrenin nihayetinde hayatta bulunan sigortalıların, mukavelenin devam edebilmesi için tekrar tıbbi muayeneye sevkî lâzımgelmektedir. Vatani vazifenin ifası sebebiyle yurtdaşıların mevcut haklarının ziyana meydan verilmemelidir.

Ek madde 7

Millî korunma kanunu hükümlerine tevfiakan yapılmakta olan ihtiyaç maddeleri stoklarının harp tehlikesine karşı sigorta edilmeleri hâlen mümkün olamamaktadır. Bu noksanı tamamlamak lâzımdır. Bu tedbirin ittihazı ilk ânların muhtemel tazminatının karşılanabilmesi maksadıyla primlerden maada, Millî korunma kanununun malî hükümlerinden de istifadeyi zarurî kılmaktadır.

Ek madde 8

Bu maddede, Millî korunma kanununun tatbikatında kullanılan evrak, karne ve vesikalar üzerinde irtikâp olunacak suçların cezası tasrih edilmektedir.

Muvakkat encümen mazbatası

T. B. M. M.

Muvakkat encümen

Esas No. 1/751

Karar No. 2

27 . I . 1942

Yüksek Reisliğe

Milli korunma kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair hazırlanıp Başvekâletin 22 . I . 1942 tarih ve 6/346 numaralı tezkere-siyle Yüksek Meclise arzedilen kanun lâyihası esbabı mucibesıyla birlikte encümenimize ha-vale buyurulmakla Başvekil ve Ticaret vekili ve Adliye vekâletinin mümessili hazır bulun-dukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Millî korunma kanununun tatbikatından el-de edilen netice ve tecrübelerin ve daha tesirli tedbirler almağa gerekli kılan yeni ihtiyaçla-rın sevkiyle bu kanunun bazı maddelerinin de-ğiştirilmesine ve bu kanuna yeniden bazı hü-kümler eklenmesine zaruret hasıl olarak Parti Grubu umumî heyetinin tasvibine ıktiran eden esaslar dairesinde hazırlanan bu değitirme ve eklemeler encümenimizce de esas itibariyle ye-rinde görölüp tasvip edildikten sonra lâyiha-nın bir kısım maddeleri aynen ve diğer bir kı-sım maddeler de prensipler mahfuz tutulmak suretiyle aşağıda gösterilen değişikliklerle ka-bul edilmiş ve yapılan bu tadillerle alâkalı ol-mak üzere ayrıca kanuna bazı yeni hükümler ve değişiklikler ilâve edilmiştir. Şöyle ki :

Kanunun 6 nci maddesinin XI ve XII nei fıkralarındaki hükümler tekaüde tabi maaşlı hizmetlerden istifade ile ayrılmış bulunup da zikri geçen daire ve müesseselerin ücret kara-larına tâyin olunanlara da teşmil edilmek sure-tiyle bu maddedeki diğer tadiller bazı kelime düzeltmeleriyle ve 18, 19, 21 nei maddelerdeki değişmeler de aynen kabul edilmiştir.

25 nci maddenin I ve II nei fıkraları sanat ve ticaret erbabının ticaret maksadıyla yap-a-cakları stokların menedilebileceğine dair olup tacir olmyanların da herhangi bir maddeyi ti-caret kasdiyle stok yapmalarını Hükümetin men'e salâhiyetli olduğu ayrı fıkra halinde mad-deye ilâve edilmiştir. Ve ticaret kastı olmaksızın şahsi ihtiyaç fevkindeki biriktirmelerin keزالik menedilebileceğine dair olan III neü

fıkra da bu suretle maddenin IV numaralı fık-rası olmuştur.

Kanunun 29 ncu maddesine, ithal ve ihraç maddeleriyle dahilde istihsal ve istihlâk olunan maddelere prim vermek ve bu maddeleri prime tabi tumak salâhiyetinin Hükümete verilmesi-ne müteallik yeni bir hüküm konulmuştur. Hü-kümet tarafından encümenimize yapılan bu tek-lif, esaslı ihtiyaç maddeleriyle lüks maddeler veya ikinci derece ihtiyaç maddeleri arasında icabında tanzim edici satışlara imkân vermek gibi mucip sebepler dolayısıyla yerinde göröl-müştür. Alınacak primlerin 27 nei maddedeki fona ilâve edileceği ve verilecek primlerin de aynı fondan ödenebileceği maddede gösteril-miştir.

30 ncu maddedeki değişiklik bazı ibare ve kelime düzeltmeleriyle aynen kabul edilmiştir. Mukavele müddetinin hitamından en az 15 gün evvel kiracı gayrimenkulü tahliye edeceğini bil-dirmedieği takdirde mukavelelenin bir sene müd-detle uzatılmış sayılmasının, müddeti daha kısa olan mukaveleler daha uzun müddetli mukave-lelerle muvacehesindeki izahı üzerinde encüme-nimizce durulmuştur. Ve 30 ncu fıkradaki bu bir senelik müddet, âzami haddi göstermekte olup daha kısa müddetli mukavelelerde ise kira müddetinin mukavelede yazılı müddetle uzatıl-mış sayılacağı cihetle buna dair metinde ayrıca bir tasrih yapmağa lüzum olmadığı neticesine varılmıştır.

31 nci maddedeki tadilât aynen kabul edil-miştir.

32 nci maddeye gelince: Bütün fıkralarında ihtikâr maksadiyle yapılan hareketleri istihdaf eden bu madde tatbikatta her türlü tereddüt ve karışıklıkları izale edecek bir tertip gözetil-mek suretiyle ayrı fıkralar halinde yazılmıştır. Ve J fıkrasına da, bir malı fazla fiyatla satmağa matuf olarak diğer fiil ve hareketler meyanın-da hakikat hilâfı vesika ve fatura tanzim ve bi-lerek istimal etmek memnuiyetine dair sarih hü-

küm konulmuştur.

34, 36, 38, 42, 43, 44 neü maddelerdeki değişiklikler aynen; 47 nei maddedeki değişiklik de ikinci fıkrasına vuzuhu temin için kelime ilâve ve düzeltmeleriyle kabul edilmiştir.

50 nei maddenin III neü fıkrasındaki damga resmi muafiyetinin faturalara teşmili muvafık görülmüştür ona dair hüküm fıkradan çıkarılmak suretiyle ve diğer değişiklik ve ilâveler de bazı ibare düzeltmeleriyle kabul edilmiştir.

53 neü madde, ibare düzeltmeleriyle ve 4 neü ek maddenin I nei fıkrası hükümlerine riayet etmeyenler hakkında bir ceza müeyyidesi ilâve- siyle kabul edilmiştir.

54 neü maddenin II nei fıkrasının B, D bend- lerinde yazılı olan kanunun 11 ve 17 nei mad- deleri hükümleri el koyma mahiyetinde oldu- ğundan bu hükümler dairesinde alınacak karar- lara muhalefetin cezası aynı mahiyetteki diğer suçların daha ağır olan cezalarıyla bir araya ge- tirilmiş ve kanunun 42 nei maddesinin I nei fıkrasında yazılı ziraat alet, vasıta, ilâç ve mal- zemesini tevzi edilen tohumlar gibi maksada göre kullanmayanlar hakkında da IV neü fk- radaki cezaların tatbiki daha uygun görüle- rek maddenin tadilâtında o yolda düzeltmeler yapılmış ve V nei fıkradaki « olunabilir » kel- mesi de « olunur » şekline konulmuş ve üçüncü ek maddenin I nei II nei fıkralarında yazılı hü- kümlere riayet etmeyenler hakkındaki cezalara dair bu maddeye ayrıca üç fıkra ilâve edilmiştir.

56 nei maddede, fıkraların numaraları dü- zeltilmiş ve 25 nei maddeye ilâve edilen III neü fıkra hükmüne muhalefetin cezası da burada tâ- yin edilmiş ve müsadere cezası bütün stoklarla biriktirmelere de teşmil edilmiştir.

57 ve 58 nei maddelerdeki değişiklikler aynen kabul edilmişlerdir.

59 neu maddede encümenimiz mühim değişik- likler yapmıştır.

İhtikâr ve istismar cürümlerinin cezalarını tâyin eden bu maddenin müzakeresinde etraflı fik- ir teatileri neticesinde bu kanunun diğer mad- delerindeki cezalarla tenazur temin etmek ve ay- nı zamanda bu kanunun sınırlı dâhilindeki suç- ların en ağır olan ihtikâr için bu cürmün mahi- yet ve vehamet derecesiyle uygun bir ceza nisbe- ti gözetmek mülâhazasıyla Encümen ekseriyetine gerekli görülen teşdidî mahiyette değişiklikler vücuda getirmiştir. Yapılan bu değişikliklere gö-

re :

1) Kanunun 55 nei maddesinde evvelce ka- bul edilen esasa uygun olmak üzere « İhtikâr ve istismar fiillerine teşebbüs edenlerle bu fiillere bilerek yardım edenler veya bu fiilleri yaptıran- lar » aynı cezayı göreceklerdir.

II) Maddenin I nei fıkrası mucibince ihti- kâr ve istismar cürümleri için tâyin edilen ağır hapis cezasının üç seneden başlaması, cezanın âzami haddi olan on sene ile daha mütenasip görülmüştür.

III) Maddenin II nei fıkrasının hükümleri de I nei fıkradaki değişikliklerle uygun derece- de teşbit edilmiştir.

Maddenin V nei fıkrasında yazılı suçlarda da kanuni tekerrür yerine ânume dâvası açıl- madde hükmüne riayet etmeyenler hakkında cezanın arttırılması esası konulmuş ve 34 neü madde hükmüne riayet etmeyenler hakkında da ayrı bir ceza fıkrası ilâve edilerek 59 neu madde bu değişiklikler ve ilâvelerle yazılı ol- duğu şekilde kabul edilmiştir.

63 neü madde aynen kabul edilmiştir.

66 nei madde, diğer maddelerdeki ceza hü- kümlerinde yapılan tadiller dolayısıyla gözden geçirilerek duruşması mevküflü olarak cereyan edecek olanlar gösterilmiş ve para cezasını müstelzim hafif suçlarda ise umumî hükümler cari olacağından maddenin kefaletle tahliyyeye ait son fıkrası tayyedilmiştir.

67 nei madde, Adliye vekâletinin kurulacak mahkemeleri her sınıf ve derecedeki 161 mahke- den yapabileceği tâyirlere ait genelî hüküm- lere bu mahkemelerde varıfa alınabilen müd- delemesâli ve kâtipbaşı maktu bir tazminat ve- rilebileceğine ve tediyeye alınacak masrafları da bu tazminatın 43 neü maddedeki nispetinden ödeneceğine ve bu mahkemelerin ilgası halinde mükteseb hakların korunmasına dair kayıtlar ve hükümler ilâvesiyle, kabul edilmiştir.

168 nei madde ile kanuna ilâve edilen birinci ve ikinci ek maddeler aynen kabul edilmişlerdir.

3 neü ek maddenin 31 nei fıkrasında yazılı (Hükmi şahıslar) tabiriyle şirketler kuruldu- ğu halde hükmi şahsiyeti haiz olmayan şirket- lerle kooperatifler bu tabirin dâmda kalacak- ları cihetle «Hükmi şahıslar» yerine «Her türlü şirketler ve kooperatifler» denilmesi maksada daha uygun görülmüş ve mezkûr fıkranın so- nunda faaliyetleri takyit ve tahdide tabi tutu-

labileceği gösterilen bu müesseselerin murakabesine dair de bir kelime ilâve edilerek madde yazılı olduğu şekilde kabul edilmiştir.

4 ncü ve 5 nci ek maddeler aynen ve 6 ncı ek madde ise bir ibare taahhiyle ve maksada uygun aydınlatıcı ilâvelerle ve 7 nci ek madde de aynen kabul edilmişlerdir.

8 nci ek maddeye gelince: Millî korunma kanununun tatbikatına müteallik olarak Hükûmetçe tesbit edilen evrak ve vesika ve karneler resmî evraktan olup bunlar üzerinde işlenecek sahtekârlık suçları hakkında, Ceza kanununun resmî evraktaki sahtekârlık suçlarına ait cezaların tatbiki muvafık görülerek madde ona göre düzeltilmiştir.

9 ncü madde olarak kanuna encümenimiz tarafından ilâvesi lüzumlu görülen hükümler de, Millî korunma kanununun Hükûmete verdiği bazı salâhiyetlerin ne suretle icra ve tatbik edileceğini göstermektedir.

Umumî Heyetin tasviblerine arzolanarak tercihan ve müstacelen müzakere edilmek ricasıyla Yüksek Reislîğe sunuldu.

Muvakkat En. Reisi
Kocaeli
Salâh Yargı
Kâtip
Kütahya
Alâettin Tıridoğlu
Aydın
Adnan Menderes
Bursa
Nezad Ayas
Edirne
Temel Göksel
Kastamonu
Dr. Tevfik Aslan
Kocaeli
İbrahim Dıblan
Konya
Dr. O. Şevki Uludağ
Malatya
Mahmud Nedim Zabcı
Siird
Ali Rıza Esen

M. M.
Trabzon
Faik Ahmed Barutçu
Ankara
Aydm
Ekrem Ergun
Nuri Göktepe
Balıkesir
Yahya Sezai Uzay
Diyarbakır
Veli Necdet Sünkitay
İçel
T. Cemal Beriker
Kocaeli
Dr. Fuad Sorâğman
İçel
Dr. Muhtar Berker
Konya
Galip Gültekin
Mardin
Rıza Ertem
Van
İbrahim Arvas

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

*Millî korunma kanununun bazı maddelerinin
değiştirilmesine ve bu kanuna bazı maddeler
eklenmesine dair kanun lâyihası*

MADDE 1 —

Millî korunma kanununun 6, 18, 19, 21, 25, 30, 31, 32, 34, 36, 38, 42, 43, 44, 47, 50, 53, 54, 56, 57, 58, 59, 63, 67, 68 nci maddeleri aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

Madde 6 —

1. Bu kanun hükümlerine tevfiakan İcra Vekilleri Heyetince ittihaz edilen kararlar alâkalı vekâletler tarafından kendi teşkilâtı ve bu kanuna müsteniden kurulan veya tanzif edilen teşkilât ve müesseseler vasıtasıyla infaz ve tatbik olunur.

2. Bu kanunla Hükûmete verilen hizmetlerden bir veya bir kaçını ile meşgul olmak ve bu kanundaki salâhiyetlerle teçhiz edilmek üzere lüzum görülen Devlet teşkilâtında yeni memuriyetler ihdasına Hükûmet salâhiyetlidir.

3. Vekâletlerin merkez teşkilâtında ihdas olunacak kadrolar tatbik ve derhal Türkiye Büyük Millet Meclisinin tetkik ve tasdikına arz olunur. Bu kadroların maaş ve ücretleri ile idare masrafları 43 ncü maddedeki sermayeden sarfolunur.

4. Vekâletlerin merkez teşkilâtı haricinde ihdas olunacak vazifelerin ve Koordinasyon bürosunun kadroları İcra Vekilleri Heyeti kararıyla tatbik edilir.

5. Halk ve Millî Müdafaa ihtiyaçlarını temine matuf bilûmum ticari ve smai muameleleri ifa etmek ve hükûmet tarafından bu kanundaki salâhiyetler dairesinde verilecek diğer işleri görmek üzere İcra Vekilleri Heyeti kararıyla hükmi şahsiyeti haiz müesseseler ihdas olunabilir. Bu müesseselerin kadroları İcra Vekilleri Heyetince tasdik olunur ve bunlara bu kanunun 43 ncü maddesindeki paradan lüzumlu miktar sermaye tefrik ve tahsis olunabilir.

6. Bu müesseselerin ve memurlarının halk ile muamele ve münasebetlerinde hususi hukuk hükümleri caridir. Bu müesseselerin sermayeleri ve bütün malları Devlet mallarıdır. Murakabeleri bu kanunun 51 ncü mad-

desi hükümleri dairesinde yapılır.

7. Yukarıdaki fıkralarda zikredilen vazife ve işleri İcra Vekilleri Heyeti mevcut müesseselere de verebilir.

8. İcra Vekilleri Heyeti lüzum göreceği herhangi bir daire veya müesseseyi, bütçe ve teşkilâtına mütedair mer'i hükümler mahfuz kalmak üzere, tamamen veya kısmen herhangi bir vekâlet veya daire emrine vermeğe salâhiyetlidir.

9. Bütün daire ve müesseseler bu kanunun tatbikına mütedair olan karar ve tebliğleri derhal tatbik ve icra etmekle mükelleftirler. Herhangi bir daire ve müesseseye mensup olursa olsun bu kanunun tatbikında kusuru görülen memur ve müstahdemleri ve belediye reislerini Başvekil inzibatî cezalardan herhangi biriyle, tertip gözetmeksizin, cezalandırılabilir ve bu cezaları hafifletebilir veya kaldırabilir. Memurların memuriyetten ihraç cezası müstesna olmak üzere, diğer inzibatî cezalara karşı itiraz olunamaz ve dâva açılmaz.

10. Bu kanuna müsteniden vücade getirilen teşkilât ve müessese kadrolarında istihdam edilenlerden fazla mesaisi ve muvaffakiyeti görülenlere 3656 ve 3659 numaralı kanun hükümlerine göre müstahak oldukları maaş veya ücret tutarıyla tayin edildikleri kadrodaki maaş veya ücret tutarı arasındaki farkı geçmemek şartıyla ve Başvekilin tasvibiyle kadro tasarrufundan aylık maktu tazminat verilebilir. Şukadar ki 5 nci ve daha yukarı dereceli kadrolara tayin edileceklerine verilecek tazminat müstahak oldukları maaş veya ücret tutarıyla iki üst derece tutarı arasındaki farkı geçemez.

11. Herhangi bir dairede tekaüde tabi maşlı bir hizmette müstahdem iken yukarıda yazılı daire ve müesseselerin ücret kadrolarına naklolunanların 3656 numaralı kanunun maşlı memurlar hakkındaki umumî hükümlerine göre almaları icabeden maaş tutarı istihdam edildikleri daire ve müesseselerdeki kadro tahsisatından tesviye olunur. Bunların tekaütlük hakları mahfuz olup

buralarda geçen hizmetleri fiili hizmet sayılır. Aylıklarından aidat tevkifi suretiyle tekaüt haklarına malik olan memurlardan bu suretle nakledilecekler hakkında da aynı hüküm tatbik edilir. Şukadar ki aylıklarından kesilecek aidatla kendilerini istihdam eden teşkilât ve müesseseler tarafından verilecek muadilleri mensup oldukları tekaüt sandığına yatırılır.

12. 3656 numaralı kanuna tabi maaşlı memurlardan yukarıda yazılı daire, teşkilât ve müesseselere naklen tayin edilmiş ve edilecek olan memurlar hakkında Memurun kanununun maaşlı memurlara ait hükümleri tatbik olunacağı gibi bu yerlerde geçen hizmet müddetleri de maaşlı vazifelerde geçmiş sayılır ve terfilerinde bu hizmetleri maaşlı vazifelerde geçen hizmetlerine katılmak suretiyle hesap edilir. Bu memurlara 3656 numaralı kanunun 14 ncü maddesine tevfikân ücret kadrosundaki fark dahi ayrıca ücret olarak verilir.

13. 3656 numaralı kanunun 6 ncü ve 13 ncü maddelerine ve 3659 numaralı kanunun 9 ve 10 ncü maddelerine ve 3968 numaralı kanunun hükümlerine göre istisna, ihtisas ve ihtiyaç mevkilerinde maaş veya ücretle müstahdem iken yukarıda yazılı daire, teşkilât ve müesseselere naklen tayin edilmiş ve edilecek olanlar bu tayinden evvel müstahdem oldukları mevkilerdeki maaş veya ücretleriyle ve bu mevkilerine müteallik terfi hakları mahfuz olarak tayin edilirler ve bu vazifelerinden ayrıldıklarında dahi evvelki mevkilerine veya aynı dereceye tekabül eden mevkilere aynı derece ve haklarla tayinleri yapılır.

14. Yukarıda yazılı hükümler bu kanuna göre tanzif edilen daire, teşkilât ve müesseselere alınmış ve alınacak memurlara da şamildir.

Madde 18. —

Hükümet, un fabrikalarına ve değirmenlerine ve diğer sanayi ve maadin müesseselerine el koyarak işletebilir. Bu işletmenin devam müddetince müessese sahiplerine münasip tazminat verilir.

Madde 19. —

1. Sanayi ve maadin müesseseleriyle diğer iş yerlerinde fazla çalışmaya Hükümetçe lüzum görülen hallerde, işlerin mahiyetine ve ihtiyacın derecesine göre, günlük iş saatleri, gündüz ve gece çalışmalarında tatbik edilmek üzere, üçer

saate kadar arttırılabilir. İşbu fazla saatlerle çalışmalara ait ücretler İş kanununun 37 nci maddesi mucibince ödenir.

2. Kadınlarm ve 12 yaşından yukarı kız ve erkek çocukların sanayi işlerinde ve 16 yaşından yukarı erkek çocukların maden işlerinde çalışmalarını hakkındaki 151, 1593 ve 3008 numaralı kanunlarda mevcut tahdidî hükümler Hükümet kararıyla tatbik edilmeyebilir.

3. Bu kanunun istihdaf ettiği hususlarda Hafta tatili kanunu ile Ulusal Bayram ve Genel tatiller hakkındaki kanun hükümleri Hükümet kararıyla kısmen veya tamamen tatbik olunmayabilir.

4. İşçilerin en az birer aylık fasılalarla çalıştırıldıkları işlerin gayrisinde işçinin haftada bir gün tatil hakkı ihlâl edilemez.

5. Hükümet, bilûmum ticarethane ve müesseseleri açık bulundurulacağı günleri ve asgarî iş saatlerini tesbit etmeğe salâhiyetlidir. Tesbit edilmiş olan günlerde ve asgarî iş saati müddetince bu ticarethane ve müesseselerin açık bulundurulması mecburidir.

Madde 21. —

Hükümet, lüzum gördüğü maddelerin istihlâkini, satışını ve imalini menedebileceği gibi bunların istihlâk, satış ve imal şekil ve miktarını da tayin veya tahdit edebilir.

Madde 25. —

1. Hükümet, memleket ihtiyacı bakımından lüzumlu gördüğü maddeleri, tesbit edilecek miktarlar fevkinde ve şartlar haricinde sanat ve ticaret erbabının stok yapmalarını menedebilir.

2. Hükümet, sanat ve ticaret erbabının faaliyet sahaları haricindeki maddeleri stok yapmalarını mene salâhiyetlidir.

3. Herhangi bir maddenin Hükümet tarafından tesbit edilecek şahsi ihtiyaçlar fevkinde biriktirilmesi menedilebilir.

Madde 30. —

1. Bu kanunun tatbikte bulunduğu müddet zarfında şehir, kasaba, iskele, liman ve istasyonlarda gayrimenkullerin kira bedelleri bu kanunun tatbik mevkiine konmasına takaddüm eden sene zarfındaki son icar mukavelesiyile muayyen olan kira bedellerinden hiçbir suretle fazla olamayacağı gibi mukavele şartlarında kiracılar aleyhine değişiklik ya-

pılamaz.

2. Kiraları icar mukavelenesiyle muayyen olmayan veya kanunun tatbik mevkiine girmesinden sonra inşa veya tadil edilmiş olan veya müstecir tarafından tahliye edildikten sonra kullanma tarzı değiştirilerek icar olunan gayrimenkullerin kira bedellerinin ne suretle tesbit olunacağını Hükümet, bir kararname ile tayin eder.

3. İcar mukavelelerinin bilcümle hükümlerine müstecirler tarafından riayet edildiği müddetçe işbu kanunun meriyetten kalkmasından üç ay sonraya kadar müstecirler aleyhine tahliye dâvası mesmu değildir. İcar müddetinin hitamından 15 gün evveline kadar müstecir gayrimenkulü tahliye edeceğini tahriren haber vermediği takdirde mukavele aynı şartlarla bir sene için temdit edilmiş sayılır. Müstecir tarafından gayrimenkulün tahliye edileceği tahriren bildirilmiş olmasına rağmen gayrimenkul tahliye edilmezse veya mal sahibi gayrimenkulü bizzat mesken olarak kullanmak mecburiyetinde kalırsa icar mukavelesinin hitamında tahliye talebinde bulunabilir.

4. Kaloriferli binalarda kömür fiyatındaki tahavvüllerin kira bedellerine inikâs nisbeti icabı hale göre bir kararname ile tayin olunur.

5. Bu madde hükümlerinin tatbik olunacağı yerleri Hükümet tayin ve ilân eder. Bu yerlerde 2490 numaralı kanunun bu maddeye muhalif hükümleri tatbik olunmaz.

Madde 31. —

1. Hükümet, dahilde lüzum gördüğü maddelerin âzami fiatlarını, maliyete zammedebilecek âzami kâr nisbetlerini ve bu maddelerin cinslerini, nevelerini ve vasıflarını tesbit ve tayin edebilir.

2. Bu suretle tesbit olunan fiatlar veyahut kâr nisbetleri fevkinde veya cins, nevi veya vasıflara muhalif olarak bir malın satılması veya satışa arzolanması yasaktır.

3. Sair kanunlar hükümlerine müsteniden mercilerince tesbit olunan fiatlar fevkinde bir malın satılması veya satışa arzı yasaktır.

4. Toptan, yarı toptan ve perakende ticarette, tâcir sıfatını hâiz hakikî veya hükmi şahıslar arasında yapılan alım ve satım muamelelerinde satılan mal için satıcı tarafından fatura verilmesi ve faturaların muayyen bir

müddet zarfında satan ve satın alan tarafından muhafaza edilmesi mecburi kılınabileceği gibi, tâcir sıfatını hâiz müşterinin ticaret için faturasız mal satın alması menedilebilir.

5. 100 kuruştan fazla yapılan alışverişlerde müşterinin talebi üzerine satıcı fatura vermeğe mecburdur.

6. Tâcir sıfatını hâiz hakikî veya hükmi şahıslar arasında yapılan alım ve satım muamelelerinde, bir malın mevcudu bulunmadığı satıcı tarafından beyan edildiği ve alıcı keyfiyeti mübeyyin bir vesika talep eylediği takdirde bu vesikanın verilmesi mecburidir.

7. Her dükkân, mağaza, ticarethane veya satmak kastiyle mal konulabilen mahallerde ve pazar yerlerinde perakende veya toptan satışa arzedilen muayyen mallara cins ve fiyatı gösteren etiket veya mahsus işaret konulması ve malın mahiyeti etiket veya mahsus işaret koymağa müsait olmıyan hallerde herkesin görebileceği bir yere fiyat ve cins listelerinin asılması mecburidir. Muayyen malların neden ibaret olduğu mahalli fiyat murakabe komisyonları tarafından ilân edilir.

Madde 32. —

1. Muhik sebep olmaksızın bir malın fazla fiyatla satılması veya satışa arzedilmesi yasaktır.

2. Mevcut malın satışa arzedilmemesi veya satışından imtina olunması veya saklanması veya herhangi bir suretle kaçırılması veya muvazaa yoluyla elden çıkarılması veya piyasada darlık, yahut fiatlarda yükseklik tevhit edilecek derecede mahdut ellerde toplanması, herhangi bir maddenin ticari taamül haricinde muhtelif ellerden geçirilmesi suretiyle fiyatının yükseltilmesini istihdaf veya intaç eden zincirleme muameleleri, ticari taamüle aykırı olarak diğer bir malın da satın alınmasını mecburi kılmak suretiyle satışta bulunulması veya malın satışa bu şartla arzedilmesi, bir malın fazla fiyatla satmağa matuf sair fiil ve hareketlerde bulunulması ve fiatları yükseltmek kastiyle propaganda yapılması yasaktır.

Madde 34. —

Hükümet, 3018 numaralı kanunun birlikler hakkındaki yedinci maddesi hükmünü ithalât tacirleriyle toptancı ve yarı toptancı ve perakendeci tacirlere ve sanayi erbabına dahi teşmil edebilir.

Madde 36. —

1. Hükümet, her türlü hususi nakil vasıtalarının seyrüseferini tanzim ve tahdit veya menedebileceği gibi âzami nakil ücretlerini de tayin eder ve bu vasıtaları, malzemelerini ve mutata ücretlerini vererek, Devletçe lüzum görülen yerlerde ve hizmetlerde çalıştırabilir. Lüzum ve ihtiyaç gördüğü takdirde kara nakil vasıtalarını bedelleri mukabilinde ve deniz nakil vasıtalarını 1 - IX - 1939 dan önce yapılan son satış beledi mukabilinde satın alabilir. Deniz nakil vasıtalarının satın alınmasında icabı hale göre bu bedele İcra Vekilleri Heyetince tayin olunacak bir tazminat ilâve olunabilir.

2. Hükümet, halkın ve Millî Müdafaaanın ihtiyaçlarını karşılamak maksadıyla, lüzumunda, ecnebilere ait deniz nakil vasıtalarını da bu madde hükümleri dairesinde, rızalarıyla çalıştırabilir.

Madde 38. —

Hükümet, lüzum gördüğü mıntakalarda yapılacak zeriyaatın nevi ve çeşitlerini tâyin ve tesbit edebileceği gibi herhangi bir mahsulün ekimini de menedebilir.

Madde 42. —

1. Hükümet her türlü ziraat âletlerini, makinelerini, vasıtalarını ve malzemelerini, zirai ilâçları ve tohumları lüzumuna göre satabilir, parasız veya âriyet veya ödünç veya bir kira mukabili olarak ihtiyacı olanlara tevzi edebilir ve çiftçiye ödünç para verebilir.

2. Hükümet, büyük ve küçük baş hayvanların alım ve satımını ve kesimini tanzim etmeğe ve bunlara 14 ncü madde hükümleri dairesinde, el koymağa salâhiyetlidir...

Madde 43. —

Bu kanunun derpiş ettiği işlerin icabettireceği tediyeler için Hükümet emrine hazinece yüz milyon liraya kadar bir sermaye temin olunur. Mütedavil sermaye ile sabit sermaye ve teşkilât masrafı karşılıkları İcra Vekilleri Heyeti kararıyla bu sermayeden tefrik edilir.

Madde 44. —

Vekâletlerce bu kanuna müsteniden yapılacak işlerin ve kurulacak müesseselerin istilzam ettirdiği paralar İcra Vekilleri Heyeti kararıyla 43 ncü maddedeki sermayeden alâkalı vekâlet emrine verilir.

Madde 47. —

1. Bu sermaye hesapları Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasında temerküz ettirilir, veznedarlık işleri de bu banka tarafından yapılır. İcra Vekilleri Heyetince verilecek karara göre alâkadar daire, teşekkül veya müesseseler, hesaplarının evrakı müsbitelerini veya tasdikli suretlerini veyahut yalnız aylık mizanlarla senelerindeki bilançolarını Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasına gönderirler.

2. Bu kanun hükümleri dairesinde ittihaz olunan kararlara müsteniden yapılan her nevi tediyat ve tahsilât taallük ettiği vekâlet için açılan hususi hesaplarda gösterilir. Kadro ve idare masrafları ayrıca bir cetvelde irae olunur.

Madde 50. —

1. Bu sermayeden sarfedilecek paralar, Muhasebe umumiye ve Arttırma, eksiltme ve ihale kanunları hükümlerine ve Divanı Muhasebatın murakabesine tabi değildir.

2. Bu kanunun tatbik mevkiinde bulunduğu müddet zarfında resmî daire ve müesseselerin (belediye ve sermayesinin nisfından fazlasına Devletin veya Devlet teşekkül ve müesseselerinin iştirak ettiği ticari teşekküller dahil) yekdiğeriyle olan alım ve satım muamelelerinde Arttırma ve eksiltme ve ihale kanununun hükümleri İcra Vekilleri Heyetinin kararıyla tamamen veya kısmen tatbik edilmeyebilir.

3. 31 nci maddenin 5 nci ve 6 ncı fıkraları mucibince verilecek fatura ve vesikalarla bu kanunun tatbikına memur makamlara gönderilecek şikâyet ve ihbarlar ve 47 ncü maddede zikredilen evrakı müsbite suretleri ve umumî hesap vaziyetleri damga resminden ve sair rüsum ve vergilerden muafır.

4. Bu kanuna göre kurulmuş teşkilât ve müesseselere karşı taahhüdatta bulunan mütaahhitlerle bu mütaahhitlere karşı derece derece taahhüdatta bulunmuş ve bulunacak olanlar hakkmda 2395 sayılı Kazanç vergisi kanununun 8 ncü maddesinin muaddel 1 ncü fıkrasıyla 33 ncü maddesi ve 74 ncü maddesinin B fıkrası hükümleri tatbik olunmaz. Bu taahhüt işleri hakkmda Kazanç vergisi kanununun umumî hükümleri caridir.

Madde 53. —

1.

a) 19 ncu maddenin 5 nci fıkrasında yazılı çalışma saat ve günlerine riayet etmeyenler;

b) 31 nci maddenin 7 nci fıkrasında yazılı etiket ve fiat listesi koymak mecburiyetine riayet etmeyenler;

c) 38 nci maddede yazılı zeriyaat hakkındaki kararlara riayet etmeyenler;

25 liradan 300 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir ve riayetsizliğe devam edilmiş olması halinde 50 liradan 600 liraya kadar ağır para cezasıyla beraber bir haftadan 3 aya kadar hapis cezası hükmolunur.

2.

a) 8 nci maddeye müsteniden sanayi ve maadin müesseseleri hakkında Hükümetçe istenilen malûmatı vermeyenler ve müttehaz karara riayet etmeyenler;

b) 24 ncü maddeye müsteniden ihraç satışlarının şekli hakkında Hükümetçe müttehaz kararlara riayet etmeyenler;

50 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir ve tekerrürü halinde 100 liradan 1000 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte 15 günden 3 aya kadar hapis cezası hükmolunur.

3. İthal ve ihraç maddelerinin 29 ncu maddeye müsteniden tesbit edilen fiatlarına riayet etmeyenler;

15 günden 3 aya kadar hapis ve tesbit edilen ithal ve ihraç fiatlarıyla satışın veya mubaayanın yapıldığı fiatlar arasındaki fark tutarının beş misli para cezasına mahkûm edilir. Tekerrürü hâlinde ceza iki misline çıkarılır.

Madde 54. —

1. 9 ncu maddede yazılı ücretli iş mükellefiyetine riayet etmeyenler, alacakları günlük ücretin beş mislinden yirmi beş misline kadar hafif para cezasına mahkûm edilir. Tekerrürü hâlinde iki misli para cezasıyla birlikte 15 günden 2 aya kadar hapis cezasına hükmolunur.

2.

a) 10 ncu maddede yazılı sanayi ve maadin müesseseleriyle diğer iş yerlerindeki hizmeti terkedenler;

b) 11 nci maddede yazılı sanayi ve maadin müesseseleri mamüllerinin ve istihallerinin

mubayaa edilmesi kararına riayet etmeyenler;

c) 15 nci maddede yazılı muattal sanayi ve maadin müesseseleriyle iş yerlerinin işletilmesi kararına riayet etmeyenler;

d) 17 nci maddede yazılı makinelerin ve sair istihsal vasıtalarının satın alınması kararına riayet etmeyenler;

e) 18 nci maddede yazılı sanayi ve maadin müesseseleriyle un fabrikalarına ve değirmenlere el konarak işletilmesi kararına riayet etmeyenler;

f) 36 ncı maddede yazılı nakil vasıtalarının seyrüseferleri ve ücretleri ve çalıştırılmaları hakkında ittihaz edilecek kararlara riayet etmeyenler;

g) 40 ncı maddede yazılı araziye hububat ekmek ve ektirmek hakkında ittihaz edilecek karara riayet etmeyenler;

100 liradan 1000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir. Tekerrürü halinde 250 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte 1 aydan 6 aya kadar hapis cezası hükmolunur.

3. 42 nci maddenin 2 nci fıkrasında müsteniden el konulan hayvanları teslimden imtina eden, saklayan, kaçırın, saklamaya veya kaçırılmaya teşebbüs eden ve bu fiillere bilerek yardım edenler, 250 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte suç mevzuunu teşkil eden mallarının musaderesine mahkûm edilir.

4. 42 nci maddenin 2 nci fıkrasında yazılı tohumluklar hakkında ittihaz edilen kararlara riayet etmeyenler, 10 liradan 50 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir.

5. 14 ncü maddenin 4 ncü fıkrasına muhalefet halinde, suç mevzuu olan maddeler mahiyet ve miktar itibariyle ancak şahsi ihtiyaca tekabül edebilecek derecede ve az kıymette ise suçlu hakkında 55 nci maddenin 1 nci fıkrasına tevfikan verilecek ceza 10 liradan 50 liraya kadar ağır para cezasına tenzil olunabilir.

Madde 56. —

1. 22 nci maddeye tevfikan vücuda getirilen stoklar hakkında ittihaz edilecek kararlara riayet etmeyenler;

250 liradan 2 000 liraya kadar ağır para cezasına ve tekerrürü halinde 1 000 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasıyla birlikte

bir seneden 3 seneye kadar hapis cezasına mahkûm edilir.

2. 25 nci maddenin 1 nci ve 2 nci fıkralarında yazılı stok yapmak memnuiyetine riayet etmeyenler;

500 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir. Tekerrürü halinde 1 000 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasıyla birlikte 1 seneden 3 seneye kadar hapis cezasına mahkûm edilir. Her iki halde de yapılmış olan stokların musaderesine hükmedilir.

3. 25 nci maddenin 3 ncü fıkrasında yazılı mal biriktirmek memnuiyetine riayet etmeyenler;

10 liradan 100 liraya kadar ağır para cezasıyla mahkûm edilir. Tekerrürü halinde para cezası iki misline çıkarılmakla beraber suçlu bir aya kadar hapis cezasına mahkûm edilir.

Madde 57. —

1. 28 nci maddede yazılı ihbara rağmen muayyen müddet içinde malını gümrükten çekmeyenler, 100 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte 15 günden 3 aya kadar hapis cezasına mahkûm edilir.

Madde 58. —

30 ncu madde hükmüne riayet etmeyenler, bir senelik kira bedeli tutarınca ağır para cezasına mahkûm edilir.

Madde 59. —

1. 31 nci maddenin 2 nci ve 3 ncü fıkralarıyla 32 nci ve 35 nci maddelerde yazılı ihtikâr ve istismar fiillerinden herhangi birini irtikâp edenler ile bunları bilerek çalıştıran dükkân, mağaza, ticarethane ve alelûmum alım ve satım yerlerinin müdürleriyle sahipleri hakkında 1 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte bir seneden 10 seneye kadar ağır hapis cezası hükümlenir.

2. 31 nci maddenin 2 nci ve 3 ncü fıkralarıyla 32 nci maddede yazılı fiillerin işlenmesinden tevellüt eden veya edebilecek olan zarar, malın yahut temin edilen veya edilmesi kastolunan gayri muhik menfaatin miktar veya mahiyetine göre, hafif ise suçlular hakkında 50 liradan 500 liraya kadar ağır para cezası ve 7 günden 1 aya kadar hapis cezası verilir ve 15 günden 2 aya kadar dükkân, mağaza ve ticarethanenin kapatılmasına ve bu müddet zar-

fında suçlunun ticaretten menine hükümlenir. Bu fıkrada yazılı fiillerin tekerrürü halinde bu maddenin 1 nci fıkrasında yazılı cezalar verilir.

3. 31 nci maddenin 2 nci ve 3 ncü fıkralarıyla 32 nci maddede yazılı fiillerin işlenmesinden tevellüt eden veya edebilecek olan zarar, malın yahut temin edilen veya edilmesi kastolunan gayri muhik menfaatin miktar veya mahiyetine göre pek hafif ise suçlular hakkında 5 liradan 100 liraya kadar ağır para cezası verilir ve 7 günden 1 aya kadar dükkân, mağaza ve ticarethanenin kapatılmasına ve bu müddet zarfında suçlunun ticaretten menine hükümlenir. Bu fıkrada yazılı fiillerin tekerrürü halinde 25 liradan 200 liraya kadar ağır para cezası ve 7 günden 1 aya kadar hapis cezası verilir ve 15 günden 2 aya kadar dükkân, mağaza ve ticarethanenin kapatılmasına ve bu müddet zarfında suçlunun ticaretten menine hükümlenir.

4. Yukarıdaki fıkralarda yazılı suçlara mevzu teşkil eden malın ve aynı cinsten mevcut bakiyelerinin tamamının veya bankaya veya mal sadığına emaneten yatırılmış bulunan mal bedellerinin de musaderesine hükümlenir.

5. 31 nci maddenin 4 ncü ve 6 ncü fıkralarıyla birinci ek maddede yazılı hükümlere riayet etmeyenler hakkında 50 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasıyla beraber bir haftadan bir aya kadar dükkân, mağaza ve ticarethanenin kapatılmasına ve bu müddet zarfında suçlunun ticaretten menine hükümlenir. Bu fıkrada yazılı muhalefet fiillerinin taaddüdü halinde 100 liradan 1000 liraya kadar ağır para cezasıyla beraber 15 günden 3 aya kadar dükkân, mağaza ve ticarethanenin kapatılmasına ve bu müddet zarfında suçlunun ticaretten menine hükümlenir.

6. 31 nci maddenin 5 nci fıkrasında yazılı hükümlere riayet etmeyenler hakkında 5 liradan 100 liraya kadar ve tekerrürü hâlinde 25 liradan 200 liraya kadar ağır para cezası hükümlenir.

7. Yukarıki fıkralarda yazılı ticaretten men ile dükkân, mağaza ve ticarethanenin kapatılması cezası bu dükkân, mağaza ve ticarethanenin bulunduğu mevki için hayati ehemmiyeti hâiz olması hâlinde verilmeyerek 2 nci fıkrada gösteri-

len para cezasının yarısı ve 3 ncü fıkradaki para cezalarının sırasıyla dörtte biri ve yarısı ve 4 ncü fıkrada mevzu para cezalarının da sırasıyla dörtte biri ve üçte biri nisbetinde arttırılır.

Madde 63. —

Bu kanuna tevfikân verilen ve katiyet kesbeden hüküm hulâsaları masrafı mahkûma ait olmak üzere neşrolunur. Fer'î ceza olarak dükkân, mağaza ve ticarethanenin muvakkaten kapatılmasına dair verilen hüküm hulâsaları da büyük harflerle yazılarak ayrıca bu dükkân, mağaza veya ticarethanenin göze çarpan yerlerine yapıştırılır.

Madde 67. —

1. Lüzum görülen yerlerde, Adliye Vekâleti, bu kanunun hükümlerine giren suçlarla bu kanunun 64 ncü maddesinde yazılı memurların işledikleri suçlara müteallik dâvaları görmek üzere, hâkimler kanununun her sınıf veya derecesindeki hâkimlerden müteşekkil olarak toplu veya tek hâkimli mahkemeler kurabilir.

2. Adliye Vekâleti bu mahkemelerin kaza mntakalarını ve bu mahkemelerin kurulmadığı yerlerde bu kanuna göre vazifeli mahkemeyi tâyin eder. Bu kanun hükmüne giren bütün suçların dâvasını bir mahkemede rüyet ettirebilir.

Madde 68. —

Bu kanuna göre kurulan veya bu kanunu tatbik ile tavzif edilen mahkemeler meşhut suçların muhakeme usulü hakkındaki kanunun usul hükümlerini tatbik ederler.

MADDE 2. —

Millî korunma kanununa aşağıdaki maddeler eklenmiştir :

Ek madde 1. —

Hükümet tarafından yaptırılan stokların alâkalı makamlarca verilen talimat hilâfına istihlâki, kullanılması veya herne suretle olursa olsun elden çıkarılması yasaktır.

Ek madde 2. —

Kendilerine ücretli iş mükellefiyeti tahmil edilen eşhas ile 36 ncü madde mucibince çalıştırılması kararlaştırılan nakil vasıtaları ve bunların sahip veya müstahdemleri icabında vali veya kaymakamların yazılı emirleri üzerine

zabıta kuvvetiyle iş yerlerine veya işe sevkolunabilirler.

Ek madde 3. —

1. Hükümet, malî müesseselerin açtıkları ticari kredileri murakabe, tahdit, takyit veya menedebilir.

2. Hükümet ticaretle iştilal etmek üzere kurulacak hükmi şahısların teşekkül ve tescil muamelelerini ve kurulmuş olanların da hernevi faaliyetlerini takyit, tahdit veya menedebilir.

Ek madde 4. —

1. Bu kanun hükümlerinin tatbikatında salâhiyetli memurlara lüzumlu görülen hertür-lü malûmatın verilmesi ve hernevi vesikaların ve defterlerin gösterilmesi mecburidir.

2. Bu memurlar, vazifelerinin ifası sırasında bu kanunun cezalandırdığı fiillere muttali olduklarında, Meşhut suçların muhakeme usulü kanununun 4 ncü maddesi hükümlerini tatbik ederler. Talep vukunda zabıta makam ve memurları bu memurlara yardım etmeğe mecburdurlar.

Ek madde 5. —

1. 31, 32 ve 35 nci maddelerdeki ihtikâr ve istismar fiillerinden herhangi birini irtikâp edenlere, suç mevzuu olan malın müşterisi tarafından bir para tediye edilmiş ise, müşteri talebettiği takdirde bu para derhal kendisine iade olunur.

2. Suç mevzuu olan mal müşteriye teslim edilmiş ise, mal müşteride bırakılır. Henüz teslim edilmemiş ise, müşteri talebettiği takdirde, nümunesinin alınması mümkün olan malların nümuneleri alındıktan ve nümune alınması mümkün olmayanların evsafı derhal ehli vukufa tesbit ettirildikten sonra, satın alınan mal müşteriye teslim olunur. Müşteri malın bedelini ödemiş ise, satıcının talebettiği bedel kendisinden alınır ve bu para Ziraat Bankası şubelerine ve bulunmadığı yerlerde mahallî malsandıklarına emaneten teslim olunur. Muhakeme neticesinde ihtikâr ve istismar cürmü tahakkuk eder ve müşteriye satılan malın bedeli yüksek olduğu tesbit edilirse fark müşteriye iade olunur ve mütebakisi cezaî hükümlere tabi olur. Satıcı beraet ettiği takdirde banka veya mal sandığına yatırılan mal bedelinin tamamı kendisine teslim olunur.

Ek madde 6. —

1. Millî korunma kanununun meri bulunduğu müddet zarfında primleri veya sürprimleri, herhangi bir sebeple olursa olsun ödenmeyen her nevi hayat sigortalarını inkıtâa tabi tutmağa Hükûmet mezundur.

2. Sigortalının inkıta devresi esnasında vefatı hâlinde, inkıta tarihine kadar tahakkuk etmiş riyazi ihtiyatlar, bu tarihten tediyeye tarihine kadar hesap edilmiş teknik faizleriyle birlikte hak sahiplerine ödenir. Inkıta devresi esnasında sigortalının tenzil ve iştirâ haklarına halel gelmez.

3. Inkıta devresi içinde askerî vazifede iken ölen sigortalıların hak sahiplerine, müemmen meblâğların 3 000 liradan aşağı olmamak üzere Hükûmetçe tayin edilecek miktarı ve fazlasının riyazî ihtiyatı ve harpte ölen sigortalıların hak sahiplerine müemmen meblâğların tamamı ödenir. Sigorta bedelinin Hükûmetçe tayin edilecek kısma ait ödenmemiş primlerle sürprimler teknik faizleriyle birlikte bu tediye tenzil edilir.

4. Sigortası inkıtâa tabi tutulmuş olan sigortalı inkıta devresi sonunda berhayat ise sigorta mukavelesi tıbbî muayeneye lüzum kalmadan yeniden meriyet iktisap eder ve sigortalılar inkıta devresine ait primlerle sürprimlerin teknik faizleriyle birlikte tediyesiyle, Hükûmetçe tesbit edilecek şartlar dairesinde, mükellef tutulur veyahut sigorta müddeti o nisbette uzatılmak suretiyle inkıta müddetine ait prim ve sürprim borçlarından ibra olunur.

5. Ticaret kanununun 1 000 nci maddesinin ve mevcut sigorta mukavelenamelerinin bu maddenin 2, 3 ve 4 ncü fıkralarına ve bu fıkralara müsteniden alınacak kararlara muhalif hüküm ve şartları tatbik olunmaz.

6. Bu maddenin 2 nci, 3 ncü ve 4 ncü fıkralarında yazılı hükümlere aykırı hareket edenler sigorta şirketlerinin teftiş ve murakabesine dair 3392 sayılı kanunun 10 ncü maddesine göre cezalandırılır.

Ek madde 7. —

1. Millî korunma kanunu hükümlerine tev-

fikan yapılan ve yaptırılan stokların ve bunlara ait tesisatın harp tehlikesine karşı sigortasını bizzat veya yangın sigortasıyla iştiğal eden şirketlerle müşterek yapmağa, bu işlerle meşğul olmak üzere alâkalı Devlet teşekkül, müessese ve ofisleri nezdinde bürolar teşkiline ve stokları sigorta edilen maddelerin satış fiyatına zam yapmak suretiyle veya sair suretlerle prim tahsiline Hükûmet mezundur.

2. Sigorta masraflarının ve primlerle tamamen karşılanamıyan hasar tazminatının karşılığı olmak üzere sarfına lüzum görülecek meblâğ Millî korunma kanununun 43 ncü maddesine tevfikân temin edilecek sermayeden ayrılır. Primler, tefrik olunan paralar miktarına balığ olduğu ve sigorta tazminatının tediyesine rağmen sigorta işlerinin tasfiyesinde para artığı takdirde artan para Hazineye intikal eder.

Ek madde 8. —

Bu kanunun tatbikatına müteallik olarak kullanılan her türlü evrak veya Hükûmetçe iştihlâki tahdit olunan maddelere müteallik karne veya vesikalar üzerinde taklit veya tahrif gibi suçları irtikâp edenler hakkında Türk ceza kanununun 327 - 357 nci maddelerinde yazılı hükümler tatbik olunur.

MADDE 3. —

Bu kanun neşri tarihinden itibaren meridir.

MADDE 4. —

Bu kanun hükümlerini tatbik için İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

21 . I . 1942

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>H. Menemencioğlu</i>	<i>A. R. Artunkal</i>
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
<i>F. Öztrak</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Yücel</i>	<i>A. F. Cebesoy</i>	<i>Sırrı Day</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. H. Alataş</i>	<i>R. Karadeniz</i>	<i>Muhlis Erkmen</i>
Mü. V.	Ti. V.	
<i>F. Engin</i>	<i>M. Ökmen</i>	

MUVAKKAT ENCÜMENİN DEĞİŞTİRİŞİ

Millî korunma kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair kanun lâyhısı

BİRİNCİ MADDE. — Millî korunma kanununun 6, 18, 19, 21, 25, 29, 30, 31, 32, 34, 36, 38, 42, 43, 44, 47, 50, 53, 54, 56, 57, 58, 59, 63, 66, 67, 68 nci maddeleri aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

Madde 6. —

I. Bu kanun hükümlerine uyarak İcra Vekilleri Heyetince ittihaz edilen kararlar alâkalı vekâletler tarafından kendi teşkilâtı ve bu kanuna müsteniden kurulan veya tavgif edilen teşkilât ve müesseseler vasıtasıyla infaz ve tatbik olunur.

II. Bu kanunla Hükûmete verilen hizmetlerden bir veya bir kaçını ile meşgul olmak ve bu kanundaki salâhiyetlerle teşhiz edilmek üzere lüzum görülen Devlet teşkilâtında yeni memuriyetler ihdasına Hükûmet salâhiyetlidir.

III. Vekâletlerin merkez teşkilâtında ihdas olunacak kadrolar tatbik ve derhal Türkiye Büyük Millet Meclisinin tetkik ve tasdikına arz olunur. Bu kadroların maaş ve ücretleri ile idare masrafları 43 ncü maddedeki sermayeden sarfo-
lunur.

IV. Vekâletlerin merkez teşkilâtı haricinde ihdas olunacak vazifelerin ve Koordinasyon bürosunun kadroları İcra Vekilleri Heyeti kararıyla tatbik edilir.

V. Halk ve Millî Müdafaa ihtiyaçlarını temine mâtuf bilûmun ticari ve sı-
nai muameleleri ifa etmek ve Hükûmet tarafından bu kanundaki salâhiyetler dairesinde verilecek diğer işleri görmek üzere İcra Vekilleri Heyeti kararıyla hükmi şahsiyeti haiz müesseseler ihdas olunabilir. Bu müesseselerin kadroları İcra Vekilleri Heyetince tasdik olunur ve bunlara bu kanunun 43 ncü maddesindeki paradan lüzumlu miktar sermaye tefrik ve tahsis olunabilir.

VI. Bu müesseselerin ve memurlarının halk ile muamele ve münasebetlerinde hususi hukuk hükümleri caridir. Bu müesseselerin sermayeleri ve bütün malları Devlet mallarındandır. Murakabeleri bu kanunun 51 ncü maddesi hükümleri dairesinde yapılır.

VII. Yukarıdaki fıkralarda zikredilen vazife ve işleri İcra Vekilleri Heyeti mevcut müesseselere de verebilir.

VIII. İcra Vekilleri Heyeti lüzum göreceği herhangi bir daire veya müesseseyi, bütçe ve teşkilâtına mütedair mer'î hükümler mahfuz kalmak üzere, tamamen veya kısmen herhangi bir vekâlet veya daire emrine vermeğe salâhiyetlidir.

IX. Bütün daire ve müesseseler bu kanunun tatbikatına mütedair olan karar ve tebliğleri derhal tatbik ve icra etmekle mükelleftirler. Herhangi bir daire ve müesseseye mensup olursa olsun bu kanunun tatbikında kusuru görülen memur ve müstahdemleri ve belediye reislerini Başvekil inzıbatî cezalardan herhangi biriyle, tertip gözetmeksizin, cezalandırılabilir ve bu cezaları hafifletebilir veya kaldırabilir. Memurların memuriyetten ihraç cezası müstesna olmak üzere, diğer inzıbatî cezalara karşı itiraz olunamaz ve dâva açılmaz.

X. Bu kanuna müsteniden vücade getirilen teşkilât ve müessese kadrolarında istihdam edilenlerden fazla mesaisi ve muvaffakiyeti görülenlere 3656 ve 3659 numaralı kanun hükümlerine göre müstahak oldukları maaş veya ücret tutarıyla tâyin edildikleri kadrodaki maaş veya ücret tutarı arasındaki farkı geçmemek şartıyla ve Başvekilin tasvibiyle kadro tasarrufundan aylık maktu tazminat verilebi-

lir. Şu kadar ki 5 nci ve daha yukarı dereceli kadrolara tâyin edileceklere verilecek tazminat müstahak oldukları maaş veya ücret tutarıyla iki üst derece tutarı arasındaki farkı geçemez.

XI. Herahngi bir dairede tekaüde tabi maaşlı bir hizmette müstahdem olanlarla bu gibi memuriyetlerden istifa ile ayrılmış bulunanlardan yukarıda yazılı daire ve müesseselerin ücret kadrolarına nakil ve tâyin olunanların 3656 numaralı kanunun maaşlı memurlar hakkındaki umumî hükümlerine göre almaları icabeden maaş tutarı istihdam edildikleri daire ve müesseselerdeki kadro tahsisatından tesviye olunur. Bunların tekaütlik hakları mahfuz olup buralarda geçen hizmetleri fiili hizmet sayılır. Aylıklarından aidat tevkifi suretiyle tekaüt haklarına malik olan memurlardan bu suretle nakledilecekler hakkında da aynı hüküm tatbik edilir. Şu kadar ki aylıklarından kesilecek aidatla kendilerini istihdam eden teşkilât ve müesseseler tarafından verilecek muadilleri mensup oldukları tekaüt sandığına yatırılır.

XII. 3656 numaralı kanuna tabi maaşlı memurlardan veya bu gibi memuriyetlerden istifa ile ayrılmış bulunanlardan yukarıda yazılı daire, teşkilât ve müesseselere nakil ve tâyin edilmiş ve edilecek olan memurlar hakkında Memurin kanununun maaşlı memurlara ait hükümleri tatbik olunacağı gibi bu yerlerde geçen hizmet müddetleri de maaşlı vazifelerde geçmiş sayılır ve terfilerinde bu hizmetleri maaşlı vazifelerde geçen hizmetlerine katılmak suretiyle hesap edilir. Bu memurlara 3656 numaralı kanunun 14 ncü maddesine tevfikân ücret kadrosundaki fark dahi ayrıca maralı kanunun 14 ncü maddesine tevfikân ücret kadrosundaki fark dahi ayrıca ücret olarak verilir.

XIII. 3656 numaralı kanunun 6 ncı ve 13 ncü maddelerine ve 3659 numaralı kanunun 9 ve 10 ncü maddelerine ve 3968 numaralı kanunun hükümlerine göre istisna, ihtisas ve ihtiyaç mevkilerinde maaş veya ücretle müstahdem iken yukarıda yazılı daire, teşkilât ve müesseselere naklen tâyin edilmiş ve edilecek olanlar ve tâyinden evvel müstahdem oldukları mevkilerdeki maaş veya ücretleriyle ve bu mevkilerine müteallik terfi hakları mahfuz olarak tâyin edilirler ve bu vazifelerinden ayrıldıklarında dahi evvelki mevkilerine veya aynı dereceye tekaül eden mevkilere aynı derece ve haklarla tâyinleri yapılır.

XIV. Yukarıda yazılı hükümler bu kanuna göre tanzif edilen daire, teşkilât ve müesseselere alınmış ve alınacak memurlara da şamildir.

Madde 18. —

Hükümet un fabrikalarına ve değirmenlerine ve diğer sanayi ve maadin müesseselerine el koyarak işletebilir. Bu işletmenin devamı müddetince müessese sahiplerine münasip tazminat verilir.

Madde 19. —

I. Sanayi ve maadin müesseseleriyle diğer iş yerlerinde fazla çalışmağa Hükümetçe lüzum görülen hallerde, işlerin mahiyetine ve ihtiyacın derecesine göre, günlük iş saatları, gündüz ve gece çalışmalarında tatbik edilmek üzere, üçer saate kadar arttırılabilir. İşbu fazla saatlerle çalışmalara ait ücretler İş knununun 37 ncü mddesi mucibince ödenir.

II. Kadınların ve 12 yaşından yukarı kız ve erkek çocukların sanayi işlerinde ve 16 yaşından yukarı erkek çocukların maden işlerinde çalışmaları hakkındaki 151, 1593 ve 3008 numaralı kanunlarda mevcut tahdidî hükümler Hükümet kararıyla tatbik edilmeyebilir.

III. Bu kanunun istihdaf ettiği hususlarda Hafta tatili kanunu ile ulusal bay-

ram ve genel tatiller hakkındaki kanun hükümleri Hükûmet kararıyla kısmen veya tamamen tatbik olunmayabilir .

IV. İşçilerin en az birer aylık fasilalarla çalıştırıldıkları işlerin gayrisinde işçinin haftada bir gün tatil hakkı ihlâl edilemez.

V. Hükûmet, bilûmum ticarethane ve müesseselerin açık bulundurulacağı günleri ve asgari iş saatlerini tesbit etmeğe salâhiyetlidir. Tesbit edilmiş olan günlerde ve asgari iş saati müddetince bu ticarethane ve müesseselerin açık bulundurulması mecburidir.

Madde 21. — Hükûmet, lüzum gördüğü maddelerin istihlâkını, satışını ve imalini menedebileceği gibi bunların istihlâk, satış ve imal şekil ve miktarını da tâyin veya tahdit edebilir.

Madde 25. —

I. Hükûmet, memleket ihtiyacı bakımından lüzumlu gördüğü maddeleri, tesbit edilecek miktarlar fevkinde ve şartlar haricinde sanat ve ticaret erbabının stok yapmalarını menedebilir.

II. Hükûmet, sanat ve ticaret erbabının faaliyet sahaları haricindeki maddeleri stok yapmalarını mene salâhiyetlidir.

III. Tüccar olmyanların herhangi bir maddeyi ticaret kastiyle stok yapmaları Hükûmetçe menolunabilir.

IV. Herhangi bir maddenin Hükûmet tarafından tesbit edilecek şahsi ihtiyaçlar fevkinde biriktirilmesi menedilebilir.

Madde 29. —

I. Hükûmet, ithal ve ihraç maddeleri için fiat tâyin ve muayyen fiattan fazlaya ithal veya muayyen fiattan noksana ihraç yapılmasını menedebilir.

II. Hükûmet, her türlü ithal ve ihraç maddelerine veya dahilde istihsal ve istihlâk olunan maddelere prim verebilir ve bu maddelerden prim alabilir.

III. İkinci fıkra gereğince alınan primler 27 nci maddedeki fona ilâve olunur. Verilen primler de bu fondan ödenebilir.

Madde 30. —

I. Bu kanunun tatbikte bulunduğu müddet içinde şehir, kasaba, iskele, liman ve istasyonlarda gayrimenkullerin kira bedelleri bu kanunun tatbik mevkiine konmasına takaddüm eden sene içindeki son kira mukavelenesiyle muayyen olan kira bedellerinden hiç bir suretle fazla olamayacağı gibi mukavele şartlarında kiracılar aleyhine değişiklik yapılamaz.

II. Kiraları kira mukavelenesiyle muayyen olmayan veya kanunun tatbik mevkiine girmesinden sonra inşa veya tadil edilmiş olan veya kiracı tarafından tahliye edildikten sonra kullanma tarzı değiştirilerek kiralanan gayrimenkullerin kira bedellerinin ne suretle tesbit olunacağını Hükûmet, bir kararname ile tâyin eder.

III. Kira mukavelelerinin bütün hükümlerine kiracılar tarafından riayet edildiği müddetçe bu kanunun meriyetten kalkmasından üç ay sonraya kadar kiracılar aleyhine tahliye dâvası mesmu değildir. Kira müddetinin bitmesinden enaz 15 gün evvel kiracı gayrimenkulü tahliye edeceğini kiralayana yazı ile bildirmedeği takdirde mukavele aynı şartlarla bir sene için uzatılmış sayılır. Kiracı tarafından gayrimenkulün tahliye edileceği yazı ile bildirilmiş olmasına rağmen gayrimenkul tahliye edilmezse veya mal sahibi gayrimenkulü kendisi için

mesken olarak kullanmak mecburiyetinde kalırsa kira mukavelenamesinin hitamında tahliye talebinde bulunabilir.

IV. Kaloriferli binalarda kömür fiyatındaki tahavvüllerin kira bedellerine inkâs nisbeti hâlin icabına göre bir kararname ile tâyin olunur.

V. Bu madde hükümlerinin tatbik olunacağı yerleri Hükûmet tâyin ve ilân eder. Bu yerlerde 2490 numaralı kanunun bu maddeye muhalif hükümleri tatbik olunmaz.

Madde 31. —

I. Hükûmet, dahilde lüzum gördüğü maddelerin âzami fiyatlarını, maliyete zam-medilebilecek âzami kâr nisbetlerini ve bu maddelerin cinslerini, nevilerini ve vasıflarını tesbit ve tâyin edebilir.

II. Bu suretle tesbit olunan fiyatlar veyahut kâr nisbetleri fevkinde veya cins, nevi veya vasıflara muhalif olarak bir malın satılması veya satışa arz olunması yasaktır.

III. Sair kanunlar hükümlerine müsteniden mercilerince tesbit olunan fiyatlar fevkinde bir malın satılması veya satışa arzı yasaktır.

IV. Toptan, yarı toptan ve perakende ticarete, tacir sıfatını haiz hakikî veya hükmi şahıslar arasında yapılan alım ve satım muamelelerinde satılan mal için satıcı tarafından fatura verilmesi ve faturaların muayyen bir müddet zarfında satan ve satın alan tarafından muhafaza edilmesi mecburi kılınabileceği gibi, tacir sıfatını haiz müşterinin ticaret için faturasız mal satın alması menedilebilir.

V. 100 kuruştan fazla yapılan alış verişlerde müşterinin talebi üzerine satıcı fatura vermeğe mecburdur.

VI. Tacir sıfatını haiz hakikî veya hükmi şahıslar arasında yapılan alım ve satım muamelelerinde, bir malın mevcudu bulunmadığı satıcı tarafından beyan edildiği ve alıcı keyfiyeti mübeyyin bir vesika talep eylediği takdirde bu vesikanın verilmesi mecburidir.

VII. Her dükkân, mağaza, ticarethane veya satmak kasdiyle mal konulabilen mahallerde ve pazar yerlerinde perakende veya toptan satışa arzedilen muayyen mallara cins ve fiatı gösteren etiket veya mahsus işaret konulması ve malın mahiyeti etiket veya mahsus işaret koymağa müsait olmayan hallerde herkesin görebileceği bir yere fiat ve cins listelerinin asılması mecburidir. Muayyen malların neden ibaret olduğu mahallî fiat murakaba komisyonları tarafından ilân edilir.

Madde 32. —

Aşağıdaki hareketlerde bulunmak yasaktır:

- a) Muhik sebep olmaksızın bir malı fazla fiatla satmak;
- b) Muhik sebep olmaksızın bir malı fazla fiatla satışa arzetmek;
- c) Muhik sebep olmaksızın mevcut malı satışa arzetmek;
- d) Muhik sebep olmaksızın mevcut malı satıştan imtina etmek;
- e) Mevcut malı herhangi bir suretle kaçırmak veya saklamak;
- f) Mevcut malı muvazaa yoluyla elden çıkarmak;
- g) Malları piyasada darlık veyahut fiatlarda yükseklik doğuracak derecede mahdut ellerde toplamak;
- h) Herhangi bir maddenin fiyatını haksızca haricinde muhtelif ellerden geçirilmesi suretiyle fiyatının yükseltilmesini istidaf veya intaç eden zincirleme muame-

leleri yapmak;

i) Ticari teamüle aykırı olarak diğerk bir malın da satın alınmasını mecburi kılmak suretiyle satışta bulunmak veya malı satışa bu şartla arz etmek;

j) Bir malı fazla fiatla satmağa matuf herhangi bir fiil ve harekette bulunmak veya vesika tanzim ve bilerek istimal etmek;

k) Fiatları yükseltmek maksadiyle propaganda yapmak.

Madde 34. —

Hükümet, 3018 numaralı kanunun birlikler hakkındaki yedinci maddesi hükmünü ithalât tacirleriyle toptancı ve yarı toptancı ve perakendeci tacirlere ve sanayi erbabına dahi teşmil edebilir.

Madde 36. —

I. Hükümet, her türlü hususi nakil vasıtalarının seyrüseferini tanzim ve tahdit veya menedebileceği gibi âzami nakil ücretlerini de tâyin eder ve bu vasıtaları, malzemelerini ve mutad ücretlerini vererek, Devletçe lüzum görülen yerlerde ve hizmetlerde çalıştırılabilir. Lüzum ve ihtiyaç gördüğü takdirde kara nakil vasıtalarını bedelleri mukabilinde ve deniz nakil vasıtalarını 1.IX.1939 dan evvel yapılan son satış bedeli mukabilinde satın alabilir. Deniz nakil vasıtalarının satın alınmasında icabı hâle göre bu bedele İera Vekilleri Heyetince tâyin olunacak bir tazminat ilâve olunabilir.

II. Hükümet, halkın ve millî müdafaanın ihtiyaçlarını karşılamak maksadiyle, lüzumunda, yabancılara ait deniz nakil vasıtalarını da bu madde hükümleri dairesinde, rızalarıyla çalıştırabilir.

Madde 38. —

Hükümet, lüzum gördüğü mntakalarda yapılacak zeriyyatın nevi ve çeşitlerini tâyin ve tesbit edebileceği gibi herhangi bir mahsulün ekimin de menedebilir.

Madde 42. —

I. Hükümet her türlü ziraat âletlerini, makinalarını, vasıtalarını ve malzemelerini, zirai ilâçları ve tohumları lüzumuna göre satabilir, parasız veya ariyet veya ödünç veya bir kira mukabili olarak ihtiyacı olanlara tevzi edebilir ve çiftçiye ödünç para verebilir.

II. Hükümet, büyük ve küçük baş hayvanların alım ve satımını ve kesimini tanzim etmeğe ve bunlara 14 ncü madde hükümleri dairesinde, el koymağa salâhiyetlidir.

Madde 43. —

Bu kanunun derpiş ettiği işlerin icabettireceği tediyeler için Hükümet emrine Hazinece yüz milyon liraya kadar bir sermaye temin olunur. Mütedavil sermaye ile sabit sermaye ve teşkilât masrafı karşılıkları İera Vekilleri Heyeti kararıyla bu sermayeden tefrik edilir.

Madde 44. —

Vekâletlerce bu kanuna müsteniden yapılacak işlerin ve kurulacak müesseselerin istilzam ettirdiği paralar İera Vekilleri Heyeti kararıyla 43 ncü maddedeki sermayeden alâkalı vekâlet emrine verilir.

Madde 47. —

I. Bu sermaye hesapları Türkiye Cumhuriyeti Ziraat bankasında temerküz

ettirilir, veznedarlık işleri de bu banka tarafından yapılır. İcra Vekilleri Heyetine verilecek karara göre alâkadar daire, teşekkül veya müesseseler, hesaplarının müsbit evrakını veya tasdikli suretlerini veyahut yalnız aylık mizanlarla senelerindeki bilânçolarını Türkiye Cumhuriyeti Ziraat bankasına gönderirler.

II. Bu kanun hükümleri dairesinde ittihaz olunan kararlara müsteniden yapılan her nevi tediyat ve tahsilât T. C. Ziraat bankasında taallük ettiği vekâlet için açılan hususi hesaplarda gösterilir. Kadro ve idare masrafları ayrıca bir cetvelde irae olunur.

Madde 50. —

I. Bu sermayeden sarfedilecek paralar, Muhasebe umumiye ve Arttırma, Eksiltme ve İhale kanunları hükümlerine ve Divanı muhasebatın murakabesine tabi değildir.

II. Bu kanunun tatbik mevkiinde bulunduğu müddet zarfında resmî daire ve müesseselerin (Belediye ve sermayesinin nisfından fazlasına Devletin veya Devlet teşekkül ve müesseselerinin iştirak ettiği ticari teşekküller dahil) yekdiğeriyle olan alım ve satım muamelelerinde Arttırma ve Eksiltme ve İhale kanununun hükümleri İcra Vekilleri Heyetinin kararıyla tamamen veya kısmen tatbik edilmeyebilir.

III. 31 nci maddenin VI nci fıkrası mucibince verilecek vesikalarla bu kanunun tatbikına memur makamlara gönderilecek şikâyet ve ihbarlar ve 47 nci maddede zikredilen müsbit evrakın suretleri ve umumî hesap vaziyetleri damga resminden ve sair rüsum ve vergilerden muafır.

IV. Bu kanuna göre kurulmuş teşkilât ve müesseselere karşı taahhüdatta bulunan mutaahhitlerle bu mutaahhitlere karşı derece derece taahhüdatta bulunmuş ve bulunacak olanlar hakkında 2395 sayılı Kazanç vergisi kanununun sekizinci maddesinin muaddel birinci fıkrasıyla 33 nci maddesi ve 74 nci maddesinin B fıkrası hükümleri tatbik olunmaz. Bu taahhüt işleri hakkında Kazanç vergisi kanununun umumî hükümleri caridir.

Madde 53. —

I.

a) 19 nci maddenin V nci fıkrasında yazılı çalışma saat ve günlerine riayet etmeyenler;

b) 31 nci maddenin VII nci fıkrasında yazılı etiket ve fiat listesi koymak mecburiyetine riayet etmeyenler;

c) 38 nci maddede yazılı zeriyat hakkındaki kararlara riayet etmeyenler;

25 liradan 300 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir ve tekerrür halinde 50 liradan 600 liraya kadar ağır para cezasıyla beraber bir haftadan üç aya kadar hapis cezası hükmolunur.

II.

a) 8 nci maddeye müsteniden sanayi ve maadin müesseseleri hakkında Hükûmetçe istenilen malûmatı vermeyenler ve müttehaz karara riayet etmeyenler;

b) 24 nci maddeye müsteniden ihraç satışlarının şekli ve şartları hakkında Hükûmetçe müttehaz kararlara riayet etmeyenler;

Hakkında 50 liradan 500 liraya kadar ağır para cezası ve tekerrürü halinde 100 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte 15 günden 3 aya kadar hapis cezası hükmolunur.

III. İthal ve ihraç maddelerinin 29 ncu maddenin I nci fıkrasına müsteniden tesbit edilen fiatlarına riayet etmeyenler;

15 günden 3 aya kadar hapis ve tesbit edilen ithal ve ihraç fiatlarıyla satışın veya mubayaanın yapıldığı fiatlar arasındaki fark tutarının beş misli para cezasına mahkûm edilir .Tekerrürü halinde ceza iki kat olarak hükmolunur.

IV. 4 ncü ek maddenin I nci fıkrası mucibince salâhiyetli memurlar tarafından istenilen malûmatı vermeyen ve vesika ve defterleri göstermeyenler 25 liradan 250 liraya kadar para cezasına mahkûm edilir. Tekerrürü halinde ceza iki misline çıkarılır.

Madde 54. —

I. 9 ncu maddede yazılı ücretli iş mükellefiyetine riayet etmeyenler, alacakları günlük ücretin beş mislinden yirmi beş misline kadar hafif para cezasına mahkûm edilir. Tekerrürü halinde iki misli para cezasıyla birlikte 15 günden 2 aya kadar hapis cezasına hükmolunur.

II.

a) 10 ncu maddede yazılı sanayi ve maadin müesseseleriyle diğer iş yerlerindeki hizmeti mazeretsiz terkedenler;

b) 15 nci maddede yazılı muattal sanayi ve maadin müesseseleriyle iş yerlerinin işletilmesi kararına riayet etmeyenler;

c) 18 nci maddede yazılı sanayi ve maadin müesseseleriyle un fabrikalarına ve değirmenlere el konarak işletilmesi kararına riayet etmeyenler;

d) 36 ncı maddede yazılı nakil vasıtalarının seyrüseferleri ve ücretleri ve çalıştırılmaları hakkında ittihaz edilecek kararlara riayet etmiyenler;

e) 40 ncı maddede yazılı araziye hububat ekmek ve ektirmek hakkında ittihaz edilecek karara riayet etmiyenler;

100 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir. Tekerrürü hâlinde 250 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte 1 aydan 6 aya kadar hapis cezası hükmolunur.

III.

a) 11 nci maddede yazılı sanayi ve maadin müesseseleri mamullerinin ve istihallerinin mubayaa edilmesi kararına riayet etmeyenler;

b) 17 nci maddede yazılı makinaların ve sair istihsal vasıtalarının satın alınması kararına riayet etmeyenler;

c) 42 nci maddenin II nci fıkrasına müsteniden el konulan hayvanları teslimden imtina eden, saklayan, kaçırın, saklamağa veya kaçırmağa teşebbüs eden ve bu fiillere bilerek yardım edenler, 250 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir ve suç mevzuunu teşkil eden mallarının musaderesine hükmolunur.

IV. 42 nci maddenin I nci fıkrasında yazılı tohumlar, ziraat âlât, vasıta, ilâç ve malzemeleriyle hakkında ittihaz edilen kararlara riayet etmeyenler, 10 liradan 50 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir.

V. 14 ncü maddenin IV ncü fıkrasına muhalefet halinde, suç mevzuu olan maddeler mahiyet ve miktar itibariyle ancak şahsi ihtiyaca tekabül edebilecek derecede ve az kıymette ise suçlu hakkında 55 nci maddenin I nci fıkrasına tevfiakan verilecek ceza 10 liradan 50 liraya kadar ağır para cezasına tenzil olunur.

VI. 3 ncü ek maddenin I nci fıkrasına müstenit olarak Hükûmetçe yapılan

murakabeye mümanaat eden veya ticari kredilerin tahdit, takyit veya menine müteallik olmak üzere ittihaz olunan kararlara riayet etmeyen malî müesseseler 1 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir. Tekerrürü halinde bu para cezası üç misline çıkarılır.

VII. 3 neü ek maddenin II nei fıkrası mucibince Hükûmetçe ittihaz olunan karar hilâfına teşekkül eden veya tescil olunan şirketler ve kooperatifler kapatılır ve bu teşekkül veya tescili yaptıran şerik veya ortaklar ile bu suça iştirak edenler 1 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir. Tekerrürü halinde para cezası üç misline çıkarılır. Kapatılan şirket veya kooperatifler kapatılma ânına kadar üçüncü şahıslarla muamelede bulunmuşlarsa tasfiye hükümlerine tabi tutulurlar.

VIII. 3 neü ek maddenin II nei fıkrası mucibince şirket veya kooperatiflerin murakabesine mümanaat edenler ve bunların faaliyetlerini takyit, tahdit veya men hususunda Hükûmetçe ittihaz edilen kararlara muhalefet eyleyenlerle bu suça iştiraki olanlar 1 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir. Tekerrürü halinde para cezası üç misline çıkarılır.

Madde 56. —

I. 22 nei maddeye göre vücutte getirilen stoklar hakkında ittihaz edilecek kararlara riayet etmeyenler;

250 liradan 2 000 liraya kadar ağır para cezasına ve tekerrürü halinde 1 000 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasıyla birlikte 1 seneden 3 seneye kadar hapis cezasına mahkûm edilir.

II. 25 nei maddenin I nei, II nei ve III neü fıkralarında yazılı stok yapmak memnuiyetine riayet etmeyenler;

500 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir. Tekerrürü halinde 1 000 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasıyla birlikte 1 seneden 3 seneye kadar hapis cezasına mahkûm edilir.

III. 25 nei maddenin IV neü fıkrasında yazılı mal biriktirmek memnuiyetine riayet etmeyenler;

10 liradan 100 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir. Tekerrürü halinde para cezası iki misline çıkarılmakla beraber suçlu bir aya kadar hapis cezasına mahkûm edilir.

IV. Yukarıdaki fıkralarda yazılı hallerde yapılmış olan stokların ve biriktirilmiş bulunan malların musaderesine de hükmolunur.

Madde 57. —

28 nei maddede yazılı ihbara rağmen muhik sebep olmaksızın muayyen müddet içinde malını gümrükten çekmeyenler, 100 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte 15 günden 3 aya kadar hapis cezasına mahkûm edilir.

Madde 58. —

30 neu madde hükmüne riayet etmeyenler, bir senelik kira bedeli tutarınca ağır para cezasına mahkûm edilir.

Madde 59. —

I. 31 nei maddenin II nei ve III neü fıkralarıyla 32 nei ve 35 nei maddelerde yazılı ihtikâr ve istismar fiillerinden herhangi birini işleyenlerle işlemeğe teşebbüs edenler ve bu fiillere bilerek yardım edenler veya bu fiilleri yaptıranlar hakkında 1 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte 3 seneden 10 seneye kadar ağır hapis cezası hükmolunur.

II. 31 nci maddenin II nci ve III ncü fıkralariyle 32 nci maddede yazılı fiillerin işlenmesinden tevellüt eden veya edebilecek olan zarar, malın yahut temin edilen veya edilmesi kastolunan gayri muhik menfaatin miktar veya mahiyetine göre, hafif ise bu fiilleri işleyenler hakkında 100 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezasına ve 3 aydan 1 seneye kadar hapis cezası verilir ve 1 aydan 3 aya kadar dükkân, mağaza ve ticarethanenin kapatılmasına ve bu müddet zarfında suçlunun ticaretten menine hükmolunur. Bu fıkrada yazılı cürümlerin tekerrürü halinde bu maddenin I nci fıkrasında yazılı cezalar verilir.

III. 31 nci maddenin II nci ve III ncü fıkralariyle 32 nci maddede yazılı fiillerin işlenmesinden tevellüt eden veya edebilecek olan zarar, malın yahut temin edilen veya edilmesi kastolunan gayri muhik menfaatin miktar veya mahiyetine göre pek hafif ise bu fiili işleyenler hakkında 5 liradan 100 liraya kadar ağır para cezası verilir ve 7 günden 1 aya kadar dükkân, mağaza ve ticarethanenin kapatılmasına ve bu müddet zarfında suçlunun ticaretten menine hükmolunur. Bu fıkrada yazılı cürümlerin tekerrürü halinde 25 liradan 200 liraya kadar ağır para cezası ve 7 günden 1 aya kadar hapis cezası verilir ve 15 günden 2 aya kadar dükkân, mağaza ve ticarethanenin kapatılmasına ve bu müddet zarfında suçlunun ticaretten menine hükmolunur.

IV. Yukarıdaki fıkralarda yazılı cürümlere mevzu teşkil eden malın ve aynı cinsten mevcut bakiyelerinin tamamının veya bankaya veya malsandığına emaneten yatırılmış bulunan mal bedellerinin de musaderesine hükmolunur.

V. 31 nci maddenin IV ncü ve VI ncü fıkralariyle birinci ek maddede yazılı hükümlere riayet etmeyenler hakkında 50 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasıyla beraber 1 haftadan 1 aya kadar dükkân, mağaza ve ticarethanenin kapatılmasına ve bu müddet zarfında suçlunun ticaretten menine hükmolunur. Bu fıkrada yazılı muhalefet fiillerinin âmme dâvası açıldıktan sonra tekrar işlenmesi halinde suçlu hakkında müttakıp her bir fiilinden dolayı yukarıda yazılı cezalar iki kat olarak hükmolunur.

VI. 31 nci maddenin V nci fıkrasında yazılı hükümlere riayet etmeyenler hakkında 5 liradan 100 liraya kadar ve tekerrürü halinde 25 liradan 200 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

VII. Yukarıki fıkralarda yazılı ticaretten men ile dükkân, mağaza ve ticarethanenin kapatılması cezası bu dükkân, mağaza ve ticarethanenin bulunduğu mevki için hayatî ehemmiyeti haiz olması halinde verilmeyerek II nci fıkrada gösterilen para cezasının yarısı ve III ncü fıkradaki para cezalarının sırasıyle dörtte biri ve yarısı ve V nci fıkrada mevzu para cezalarının da sırasıyle dörtte biri ve üçte biri nisbetinde arttırılır.

VIII. 34 ncü madde mucibince kurulan birliklere girmiyen tacirler ve sanayi erbabı bu birliklerin mevzuu olan işlerle iştigal etmekten menedilirler.

Madde 63. —

Bu kanuna tevfikân verilen ve katiyet kesbeden hüküm hulâsaları masrafı mahkûma ait olmak üzere neşrolunur. Fer'î ceza olarak dükkân, mağaza ve ticarethanenin muvakkaten kapatılmasına dair verilen hüküm hulâsaları da büyük harflerle yazılarak ayrıca bu dükkân, mağaza veya ticarethanenin göze çarpan yerlerine yapıştırılır.

Madde 66. —

56 nci maddenin I nci ve II nci fıkralariyle, 59 ncu maddenin I nci ve II nci fıkralarında ve 64 ncü maddede yazılı suçlardan dolayı yapılacak son tahkikat mevku-

fen icra edilir.

Madde 67. —

I. Lüzum görülen yerlerde, Adliye vekâleti, bu kanunun hükümlerine giren suçlarla bu kanunun 64 nci maddesinde yazılı memurların işledikleri suçlara müteallik dâvaları görmek üzere, Hâkimler kanununun her sınıf veya derecesindeki hâkimlerden müteşekkil olarak toplu veya tek hâkimli mahkemeler kurabilir.

II. Adliye vekâleti bu mahkemelere ikinci sınıfta bulunan ve Temyize namzet gösterilmiş olan hâkimleri terfian ve birinci sınıfta bulunan hâkimleri naklen tâyin edebileceği gibi kadrodaki her dereceden maaşlar karşılık tutulmak suretiyle daha aşağı derecelerdeki hâkimleri de tâyin edebilir. Bu mahkemelerin lâğvi halinde temyize namzet hâkimlerden bu mahkemelere terfian tâyin olunanlardan açıkta kalanlar müstesna hakları mahfuz kalmak şartıyla ve kendi muvafakatlarıyla dördüncü derecedeki bir hâkimliğe de tâyin olunabilirler.

III. Bu mahkemede vazife alan hâkimlerin, müddeiumumilerin ve kâtiplerin maaşları bu kanunun 14 nci maddesindeki sermayeden ödendiği gibi bu vazifelerin devamı müddetince de kendilerine yine bu sermayeden maaşlarından gayri, Adliye vekâletince tensip ve Başvekilce tasvip olunacak aylık maktu tazminat verilebilir.

IV. Bu mahkemelerin ilgası halinde 2556 sayılı Hâkimler kanununun 79 ncu ve 80 nei maddeleri mucibince alâkalılara tediye olunacak maaşlar bu kanunun 43 nci maddesindeki sermayeden ödenir.

V. Adliye vekâleti bu mahkemelerin kaza muntakalarını ve bu mahkemelerin kurulmadığı yerlerde bu kanuna göre vazifeli mahkemeyi tâyin eder. Bu kanun hükmüne giren bütün suçların dâvasını bir mahkemede rüyet ettirebilir.

Madde 68. —

Bu kanuna göre kurulan veya bu kanunu tatbik ile tazyif edilen mahkemeler meşhut suçların muhakeme usulü hakkındaki kanunun usul hükümlerini tatbik ederler.

İKİNCİ MADDE. — Millî korunma kanununa aşağıdaki maddeler eklenmiştir:

EK MADDE 1. —

Hükûmet tarafından yaptırılan stokların alâkalı makamlarca verilen talimat hilâfına istihlâki, kullanılması veya her ne suretle olursa olsun elden çıkarılması yasaktır.

EK MADDE 2. —

Kendilerine ücretli iş mükellefiyeti tahmil edilen eşhas ile 36 nci madde mucibince çalıştırılması kararlaştırılan nakil vasıtaları ve bunların sahip veya müstahdemleri icabında vali veya kaymakamların yazılı emirleri üzerine zabıta kuvvetiyle iş yerlerine veya işe sevkolunabilirler.

EK MADDE 3. —

I. Hükûmet, malî müesseselerin açtıkları ticari kredileri murakabe, tahdit, takyit veya menedebilir.

II. Hükûmet, ticaretle iştigal etmek üzere kurulacak her türlü şirketlerin ve kooperatiflerin teşekkül ve tescil muamelelerini ve kurulmuş olanlarının da her nevi faaliyetlerini murakabe, takyit, tahdit veya menedebilir.

EK MADDE 4. —

I. Bu kanun hükümlerinin tatbikatında salâhiyetli memurlara lüzumlu görülen her türlü malûmatın verilmesi ve her nevi vesikaların ve defterlerin gösterilmesi mecburidir.

II. Bu memurlar, vazifelerinin ifası sırasında bu kanunun cezalandırdığı fiillere muttali olduklarında, Meşhut suçların muhakeme usulü kanununun 4 nci maddesi hükümlerini tatbik ederler. Talep vukuunda zabıta makam ve memurları bu memurlara yardım etmeğe mecburdurlar.

EK MADDE 5. —

I. 31, 32 ve 35 nci maddelerdeki ihtikâr ve istismar fiillerinden herhangi birini irtikâp edenlere, suç mevzuu olan malın müşterisi tarafından bir para tediye edilmiş ise, müşteri talep ettiği takdirde bu para derhal kendisine iade olunur.

II. Suç mevzuu olan mal müşteriye teslim edilmiş ise, mal müşteride bırakılır. Henüz teslim edilmemiş ise, müşteri talep ettiği takdirde, nümunesinin alınması mümkün olan malların nümuneleri alındıktan ve nümune alınması mümkün olmayanların evsafı derhal ehli vukufa tesbit ettirildikten sonra, satın alınan mal müşteriye teslim olunur. Müşteri malın bedelini ödememiş ise, satıcının talep ettiği bedel kendisinden alınır ve bu para Ziraat bankası şubelerine ve bulunmadığı yerlerde mahalli malsandıklarına emaneten teslim olunur. Muhakeme neticesinde ihtikâr ve istismar cürmü tahakkuk eder ve müşteriye satılan malın bedeli yüksek olduğu tesbit edilirse fark müşteriye iade olunur ve mütebakisi cezaî hükümlere tabi olur. Satıcı beraet ettiği takdirde banka veya malsandığına yatırılan mal bedelinin tamamı kendisine teslim olunur.

EK MADDE 6. —

I. Hükûmet, Millî korunma kanununun mer'i bulunduğu müddet zarfında primleri veya sürprimleri, herhangi bir sebeple olursa olsun ödenmeyen her nevi hayat sigortalarını inkıtaa tabi tutabilir.

II. Sigortalının inkıta devresi esnasında vefatı halinde, inkıta tarihine kadar tahakkuk etmiş riyazi ihtiyatlar, bu tarihten tediye tarihine kadar hesap edilmiş teknik faizleriyle birlikte hak sahiplerine ödenir. İnkıta devresi esnasında sigortalının tenzil ve iştirâ haklarına hâlel gelmez.

III. İnkıta devresi içinde askerî vazifede iken ölen sigortalıların hak sahiplerine 3 000 liraya kadar olan müemmen meblâğların tamamı ve bu miktardan yukarı olanlarının 3 000 liradan aşağı olmamak üzere Hükûmetçe tâyin edilecek miktarı ve fazlasının riyazi ihtiyatı ve harpte ölen sigortalıların hak sahiplerine müemmen meblâğların tamamı ödenir. Sigorta bedelinin Hükûmetçe tâyin edilecek kısma ait ödenmemiş primlerle sürprimler teknik faizleriyle birlikte bu tediye tenzil edilir.

IV. Sigortası inkıtaa tabi tutulmuş olan sigortalı inkıta devresi sonunda hayatta ise sigorta mukavelesi tıbbi muayeneye lüzum kalmadan yeniden meri'yet iktisap eder ve sigortalılar inkıta devresine ait primlerle sürprimlerin teknik faizleriyle birlikte tediyesiyle, Hükûmetçe tesbit edilecek şartlar dairesinde, mükellef tutulur veyahut sigorta müddeti onisbette uzatılmak suretiyle inkıta müddetine ait prim ve sürprim borçlarından ibra olunur.

V. Ticaret kanununun 1000 nci maddesinin ve mevcut sigorta mukavelenamelerinin bu maddenin II, III ve IV nci fıkralarına ve bu fıkralara müsteniden alınacak kararlara muhalif hüküm ve şartları tatbik olunmaz.

VI. Bu maddenin II nci, III ncü ve IV ncü fıkralarında yazılı hükümlere aykırı hareket edenler sigorta şirketlerinin teftiş ve murakabesine dair 3392 sayılı kanununun 10 ncü maddesine göre cezalandırılır.

EK MADDE 7. —

I. Millî korunma kanunu hükümlerine tevfiikan yapılan ve yaptırılan stokların ve bunlara ait tesisatın harp tehlikesine karşı sigortasını bizzat veya yangın sigortasıyla iştigal eden şirketlerle müşterek yapmağa, bu işlerle meşgul olmak üzere alâkalı Devlet teşekkül, müessese ve ofisleri nezdinde bürolar teşkiline ve stokları sigorta edilen maddelerin satış fiyatına zam yapmak suretiyle prim tahsiline Hükûmet mezundur.

II. Sigorta masraflarının ve primlerle tamamen karşılanamayan hasar tazminatının karşılığı olmak üzere sarfına lüzum görülecek mebalîğ Millî korunma kanununun 43 ncü maddesine tevfiikan temin edilecek sermayeden ayrılır. Primler, tefrik olunan paralar miktarına baliğ olduğu ve sigorta tazminatının tediyesine rağmen sigorta işlerinin tasfiyesinde para arttığı takdirde artan para Hazineye intikal eder.

EK MADDE 8. —

Bu kanunun tatbikatına müteallik olarak kullanılan her türlü evrak veya Hükûmetçe istihlâki tahdit olunan maddelere müteallik karne veya vesikalar resmî evrak ve vesikalardan madut olup bunlar üzerinde işlenecek sahtekârlık cürümleri hakkında Türk Ceza kanununun resmî evrak üzerinde işlenen sahtekârlık cürümlerine müteallik hükümleri tatbik olunur.

EK MADDE 9. —

I. Bu kanunun 27 nci maddesiyle 29 ncü maddesinin II nci fıkrası mucibince Hükûmetin almağa salâhiyetli olduğu paralar Tahsili emval kanunu hükümlerine göre istifa olunur.

II. Bu kanunla Hükûmetin istimal, işgal veya intifaa salâhiyetli olduğu gayrimenkullerin tahliyesi İcra ve iflâs kanununun mukavelename ile kiralanan gayrimenkullerin tahliyesine mütedair hükümlerine göre icra olunur.

ÜÇÜNCÜ MADDE. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren meridir.

DÖRDÜNCÜ MADDE. — Bu kanun hükümlerini tatbika İcra Vekilleri Heyeti memurdur.